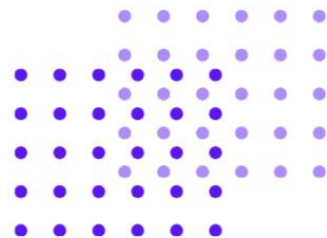

LATVIJAS
CILVĒKTIESĪBU
CENTRS

LATVIAN CENTRE
FOR HUMAN
RIGHTS

NAIDA RUNA LATVIJĀ

TENDENCES UN
IZAICINĀJUMI II

NAIDA RUNA LATVIJĀ – TENDENCES UN IZAICINĀJUMI II

© LATVIJAS CILVĒKTIESĪBU CENTRS, 2026

ISBN 978-9934-9273-7-9

Naida runas monitorings ir veikts un pārskats sastādīts ar projekta “Par iecietīgāku vidi skolās un internetā” finansiālu atbalstu, kura īstenošanai tiek izmantoti Latvijas ebreju kopienas restitūcijas fonda saskaņā ar likumu “Par labas gribas atlīdzinājumu Latvijas ebreju kopienai” piešķirtie finanšu līdzekļi”. *Par pētījuma saturu pilnībā atbild Latvijas Cilvēktiesību centrs.*

Saturs

Saīsinājumi	4
Kopsavilkums	5
Summary	8
1. Naida runas fenomens	11
2. Eiropas Savienības iniciatīvas interneta naida runas ierobežošanā	15
2.1. Digitālo pakalpojumu akts	16
2.2. Rīcības kodekss par cīņu pret nelikumīgu naida runu+	17
3. Naida runas monitorings kopš DPA stāšanās spēkā	19
3.1. Monitoringa metodoloģija	20
3.2. Naida runas monitoringa rezultāti – tendences	22
3.2.1. Naida runa uz tautības/etniskās vai nacionālās izcelsmes pamata	25
3.2.2. Naida runa uz ādas krāsas pamata (rasisms)	30
3.2.3. Naida runa pret LGBTIQ+ personām (homofobija un transfobija)	33
3.2.4. Ksenofobiska naida runa	35
3.2.5. Naida runa uz reliģiskās piederības pamata	37
3.2.6. Naida runa uz dzimuma pamata (seksisms)	40
3.2.7. Naida runas pieaugums pēc 2026. gada jūnija (jaunā monitoringa cikla ievads)	42
3.3. Naida runas uzraudzība sociālajos tīklos	46
3.4. Naida runas uzraudzība Latvijas ziņu portālos	49
4. Rekomendācijas	58

Saīsinājumi

DPA	Digitālo pakalpojumu akts
DPK	Digitālo pakalpojumu koordinators
ECK	Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija
ECT	Eiropas Cilvēktiesību tiesa
EK	Eiropas Komisija
EP	Eiropas Padomes
ES	Eiropas Savienība
LCC	Latvijas Cilvēktiesību centrs

Kopsavilkums

Pārskats “Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi II” turpina Latvijas Cilvēktiesību centra iesākto naida runas monitoringa rezultātu apkopojumu un tendenču analīzi¹, šoreiz – pēc Digitālo pakalpojumu akta (turpmāk - DPA) pilnas piemērošanas stāšanās spēkā 2024. gada 17. februārī.

Monitoringa uzdevums bija: 1) identificēt naida runu Latvijas interneta lietotāju saturā/komentāros; 2) izpētīt naida runas tendences (pamatus, izpausmes); 3) pārbaudīt, kā darbojas vietnēs pieejamie ziņošanas rīki, un noskaidrot, vai naida runas saturs tiek dzēsts/ierobežots. Naida runa tika identificēta saskaņā ar Eiropas Padomes naida runas definīciju, Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi, ES Padomes Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm un nacionālo tiesu praksi.

Ziņots tika par naidu runu, kas atbilst prettiesiskuma pazīmēm. Šī pārskata nolūkiem naida runas monitoringā no 2025. gada maija līdz 2026. gada jūnijam kopsummā tika ziņots par 600 iespējamām prettiesiskām naida runas gadījumiem. No tiem 502 bija globālajos sociālajos tīklos – *Facebook*, *Instagram*, *TikTok*, *Youtube*, *X*, kā arī atsevišķi gadījumi *Threads*², un 98 gadījumi Latvijas ziņu portālos – *Delfi.lv*, *Rus.delfi.lv*, *LA.lv*, *Jauns.lv*, *Apollo.lv*.

Lielākā daļa identificētās naida runas bija latviešu valodā – 89% (537 gadījumi). Krievu valodā bija 5% (30 gadījumi), bet angļu valodā – 2% (12 gadījumi). Paplašinoties platformu funkcionalitātei (*TikTok*, *Facebook* un *Instagram* ieviešot iespēju komentāros pievienot attēlus, uzlīmes un GIF animācijas)³, 4% jeb 21 gadījumā naida runa tika izteikta ar neverbāliem līdzekļiem.

Turpat 60% no globālajos sociālo tīklu noziņotās naida runas tika dzēsta vai arī tai ierobežota piekļuve Latvijā vai Eiropas Savienības teritorijā. Tika dzēsta vai ierobežota piekļuve naida runai gan latviešu, gan krievu, gan angļu valodā. No Latvijas ziņu portālos ziņotās naida runas tika dzēsti 55%. Globālo sociālo tīklu platformas – *Facebook*, *TikTok*, *YouTube* un *X* – lēmumu par satura dzēšanu, piekļuves ierobežošanu vai satura atstāšanu pieņem 24 stundu laikā, izņēmums ir *Instagram*, kas atbildi par ziņoto saturu visbiežāk sniedz ilgākā laika posmā – nedēļas laikā.

Identificētā naida runa tika sagrupēta atbilstoši dažādām pazīmēm (pamatiem): rasisms (naids/neiecietība uz ādas krāsas pamata); naids uz tautības/etniskās⁴ vai nacionālās

¹ Tumule, J., Kamenska, A., & Hirša, A. (2023). *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi*. Latvijas Cilvēktiesību centrs. https://cilvektiesibas.org.lv/media/attachments/08/05/2024/Naida_runa_petijums_2023final.pdf

² Uz *Threads* (*Instagram* tvīti) neattiecas Rīcības kodekss kodekss par cīņu pret nelikumīgu naida runu+

³ X šāda funkcija bija pieejama jau iepriekš, savukārt *YouTube* tādas nav.

⁴ Latviešu valodā kā jēdziena “etniskā piederība” sinonīms parasti tiek lietots jēdziens “tautība”.

izcelsmes⁵ pamata, ksenofobija (naids pret bēgļiem, patvēruma meklētājiem, imigrantiem), naids uz reliģiskās piederības pamata, homofobija un transfobija (pret gejiem, lesbietēm, transpersonām un citiem LGBTIQ+ kopienas locekļiem), naids uz dzimuma pamata; naids pret kādu citu sociālo grupu (cilvēki ar invaliditāti, pēc vecuma, u.c.).

Identificētā naida runa tika sagrupētā atbilstoši dažādām izpausmēm: aicinājumi uz vardarbību, slepkavībām vai to attaisnošana; kara noziegumu/noziegumu pret cilvēci attaisnošana vai aicinājumi uz tiem; Holokausta noliegšana, attaisnošana, trivializēšana; aicinājumi uz diskrimināciju; dehumanizācija; aizskārumi; vispārināšana, aizspriedumu un/vai sazvērestības teoriju izplatīšana bailu radīšanai.

Pēc izpausmes veidiem gandrīz trešdaļa no visas identificētās naida runas jeb 31% bija aizskārumi, kas attiecināta uz dažādām sabiedrības grupām. 23% bija cilvēku grupu dehumanizācija, 14% - aicinājumi uz vardarbību, slepkavību vai tās attaisnošana, 14% - vispārināšana bailu radīšanai no noteiktām cilvēku grupām, tostarp sazvērestības teoriju izplatīšana, 10% - aicinājumi ienīst dažādas sabiedrības grupas, 5% - aicinājumi diskriminēt. 1% gadījumu naida runa izpaudās kā Holokausta, noliegšana, trivializācija vai sagrozīšana, 1% - kā aicinājumi uz kara noziegumu veikšanu un/vai to attaisnošana, 1% - kā draudi un uzmākšanās.

27% no visas identificētās naida runas bija vērsta pret cilvēkiem to tautības/etniskās izcelsmes dēļ. 25% gadījumu naida runa bija vērsta pret cilvēkiem to ādas krāsas dēļ (rasisms), 18% - seksuālās orientācijas vai dzimuma identitātes dēļ (homofobija, transfobija u.tml.), 16% naida runas bija vērsta pret imigrantiem, bēgļiem un patvēruma meklētājiem (ksenofobija), 3% dzimuma dēļ (seksisms), 2% reliģiskās piederības dēļ.

Bieži novērojama vairāku pazīmju intersekcionalitāte jeb naida runa ir vērsta pret cilvēkiem vairāku pamatu dēļ - naida runa pret gejiem un lesbietēm bieži vienlaikus ir vērsta arī pret transpersonām un sievietēm. Savukārt ksenofobiska naida runa bieži ir vērsta gan pret imigrantiem, bēgļiem un patvēruma meklētājiem, gan pret musulmaņiem, cilvēkiem ar tumšāku ādas krāsu un dažādu tautību pārstāvjiem.

Pārskata periodā naida runu veicinājuši globāla, reģionāla un nacionāla līmeņa notikumi, piemēram, Krievijas agresīvais karš Ukrainā un tā ietekme Latvijā, krīze Tuvajos Austrumos (Izraēlas un Palestīnas konflikts). Krasu naida runas kāpumu veicināja valdības maiņa, jo īpaši jaunā iekšlietu ministra J. Dombavas asā vēršanās pret imigrantiem, un atsevišķu citu Nacionālās apvienības politiķu (piem., E. Ratnieka, L. Langas) retorika, kas provocēja masveidīgu imigrantu dehumanizāciju. Tas citastarp, veicināja sūdzību skaita pieaugumu Latvijas Cilvēktiesību centrā par rasistisku naida runu un aizskaršanu sabiedriskās vietās.

Ievērojams naida runas uz tautības/etniskās izcelsmes pamata īpatsvars, kas vērsts pret ebrejiem, skaidrojams ar specifisku fenomenu – pretēji citām etniskajām grupām, ebreju kopiena bieži tiek nepamatoti saistīta ar lokāliem un globāliem procesiem un notikumiem, kas

⁵ Personas tiesiska saikne ar valsti, pilsonība.

tiešā veidā uz to neattiecas. Antisemitisma diskursā ebreji nereti tiek vainoti pie dažādām sociālpolitiskajām krīzēm un pārmaiņām, piemēram, migrācijas plūsmām, LGBTQI+ tiesību paplašināšanas un sabiedrības atbalsta pasākumiem, kā arī starptautiskiem militāriem konfliktiem, tostarp Krievijas izraisīto karu Ukrainā. Naida runa pret krieviem, latviešiem ir saistīta ar iekšpolitikas jautājumiem, piemēram, ar vēstures atmiņas jautājumiem, krievu valodas lomu, kā arī ģeopolitisku notikumu kontekstā, tostarp saistībā ar Krievijas un Ukrainas karu un Putina režīma politiku. Naida runa pret indiešiem visvairāk saistīta ar diskusijām par ēdiena piegādes kurjeriem un ārvalstu studentiem un plašākām diskusijām par migrāciju, nereti indiešus identificējot ar jebkuriem tumšākas krāsas indivīdiem.

Ksenofobiska naida runa joprojām ir saistīta ar notikumiem uz Latvijas–Baltkrievijas robežas un daudzskaitlīgiem migrantu mēģinājumiem iekļūt Latvijā, daudzos gadījumos tā ir arī saistīta ar dažādām sazvērestības teorijām. Rasistiska naida runa bieži sastopama kopā ar ksenofobisku naida runu, jo ir vērsta lielākoties pret migrantiem un patvēruma meklētājiem no Āfrikas un Tuvo Austrumu valstīm. Naida runa bieži ir vērsta pret sabiedrībā zināmām un sabiedriski-politiski aktīvām sievietēm.

Kopš DPA ieviešanas ziņošana par naida runu ir kļuvusi detalizētāka, taču parastam lietotājam pārāk sarežģīta. Jaunā Eiropas Savienības nelegālā satura ziņošanas funkcija prasa profesionālas zināšanas, tostarp krimināllikuma pantu identificēšanu, un ietver neskaidrus elementus, piemēram, elektronisko parakstu, kas lietotāju var atturēt no ziņošanas. Platformas – īpaši *Meta*, *TikTok*, *YouTube* un *X* – arī vizuāli nepietiekami nošķir parasto ziņošanas pogu no jaunā rīka. Monitoringa dati to apstiprina: pārejas periodā aptuveni 45% gadījumu saturs, ko parastā poga neatpazīna kā pārkāpumu, tika ierobežots vai dzēsts tikai pēc atkārtotas ziņošanas ar ES nelegālā satura funkciju.

Lai situāciju uzlabotu, platformām būtu jāvienkāršo anketas, piedāvājot skaidrus izvēles variantus ar iespējamajiem pārkāptajiem pantiem, kā arī jāievieš lietotāju instruēšanas vai automatiskās novirzīšanas rīki. Šādas izmaiņas uzlabotu pieejamību un mazinātu šķēršļus ziņošanai.

Kopumā reaģēšanas laiks uz ziņoto naida runu ir uzlabojies, jo iepriekš bieži atbildes netika saņemtas vispār vai tas prasīja vairākas dienas, bet tagad atbildes par ziņojumu parasti, taču ne vienmēr, pienāk 24 stundu laikā.

Pārskata nobeigumā sniegtas rekomendācijas naida runas ierobežošanai.

Summary

The report “*Hate Speech in Latvia – Trends and Challenges II*”⁶ continues the Latvian Centre for Human Rights’ compilation of hate-speech monitoring results and analysis of trends and challenges, this time following the full application of the Digital Services Act (DSA) from 17 February 2024. The monitoring aimed to: 1) identify hate speech in content/comments by Latvian internet users; 2) examine hate-speech trends (grounds, manifestations); 3) check how reporting tools available on platforms function and determine whether hate-speech content is removed or restricted (geo-blocked).

Hate speech was identified in line with the Council of Europe definition, the case law of the European Court of Human Rights, the EU Council Framework Decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law, and national case law. Reports concerned hate speech that met the criteria of unlawfulness.

For the purposes of this review, a total of 600 potentially unlawful hate-speech cases were reported between May 2025 and June 2026. Of these, 502 were on global social-media platforms – *Facebook*, *Instagram*, *TikTok*, *YouTube*, *X*, as well as some cases on *Threads*⁷ – and 98 cases on Latvian news portals: *Delfi.lv*, *Rus.delfi.lv*, *LA.lv*, *Jauns.lv*, *Apollo.lv*. Most identified hate speech was in Latvian – 89% (537 cases). Russian accounted for 5% (30 cases), English for 2% (12 cases). With the expansion of platform functionality (*TikTok*, *Facebook* and *Instagram* introducing the option to add images, stickers and GIFs in comments), 4% or 21 cases involved non-verbal hate-speech expressions.

Almost 60% of hate speech reported on global social-media platforms was deleted or geo-blocked (access to it was restricted in Latvia or the European Union). Instances of hate speech were deleted or geo-blocked in all three language – Latvian, Russian and English. Examples of such hate speech are included in the report. Of the hate speech reported on Latvian internet news portals, 55% was deleted.

Global platforms – *Facebook*, *TikTok*, *YouTube* and *X* – take decisions on deletion, restriction or retention of content within 24 hours; *Instagram* is the exception, most often responding within a week.

Identified hate speech was also grouped according to forms: calls for violence or killing, or justification of such acts; justification of war crimes/crimes against humanity or calls for them; Holocaust denial, justification or trivialisation; calls for discrimination; dehumanisation; insults; prejudice; generalisation/conspiracy-theory dissemination aimed at creating fear.

⁶ Tumule, J., Kamenska, A., & Hirša, A. (2023). *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi*. Latvijas Cilvēktiesību centrs. https://cilvektiesibas.org.lv/media/attachments/08/05/2024/Naida_runa_petijums_2023final.pdf

⁷ Threads is not a VLOP and the Code of Conduct on countering illegal hate speech+ does not apply to it.

Identified hate speech was grouped according to various grounds: racism (hatred/intolerance based on skin colour); hatred based on ethnic or national origin; xenophobia (hatred towards refugees, asylum seekers, migrants); hatred based on religious affiliation; homophobia and transphobia (towards gay men, lesbians, trans people and other LGBTIQ+ community members); gender based hate speech; hatred towards other social groups (persons with disabilities, age-based, etc.).

By form, almost one third of all identified hate speech – 31% – consisted of insults directed at various social groups. Dehumanisation accounted for 23%, calls for violence, killing or justification of such acts for 14%, generalisation aimed at creating fear, including conspiracy theories, for 14%, calls to hate various social groups for 10%, calls for discrimination for 5%. In 1% of cases hate speech took the form of Holocaust denial, trivialisation or distortion; 1% involved calls for war crimes and/or their justification; 1% involved threats and harassment.

27% of all identified hate speech targeted people on the basis of ethnic/national origin. In 25% of cases it targeted people on the basis of skin colour (racism), in 18% on the basis of sexual orientation or gender identity (homophobia, transphobia etc.), in 16% it targeted migrants, refugees and asylum seekers (xenophobia), in 3% on the basis of sex (sexism), and in 2% on the basis of religious affiliation.

Intersectionality of several grounds was frequently observed – hate speech targeting gay men and lesbians often simultaneously targeted trans people and women. Xenophobic hate speech often targeted migrants, refugees and asylum seekers as well as Muslims, people with darker skin colour and members of various nationalities.

During the reporting period, hate speech was fuelled by global, regional and national events, such as Russia's war of aggression against Ukraine and its impact on Latvia, the crisis in the Middle East (the Israel–Palestine conflict). A sharp rise in hate speech was driven by the change of government, particularly the new Minister of the Interior J. Dombrova's strong stance against migrants, and the rhetoric of certain other National Alliance politicians (e.g., E. Ratnieks, L. Langa), which provoked mass dehumanisation of migrants.

This, among other things, contributed to an increase in complaints to the Latvian Centre for Human Rights about online racist speech and harassment in public places

The significant proportion of hate speech based on ethnic origin directed at Jews is explained by a specific phenomenon – unlike other ethnic groups, the Jewish community is often unjustifiably associated with local and global processes and events that do not directly concern it. In antisemitic discourse, Jews are often blamed for various socio-political crises and changes, such as migration flows, the expansion of LGBTIQ+ rights and related support measures, as well as international military conflicts, including Russia's war against Ukraine.

Hate speech against Russians and Latvians is linked to domestic political issues, such as historical memory, the role of the Russian language, and geopolitical events, including the Russian invasion of Ukraine and the policies of the Putin regime. Hate speech against Indians is mostly linked to discussions about food-delivery couriers and foreign students, and broader

debates about migration, with Indians often being conflated with any darker-skinned individuals.

Xenophobic hate speech remains linked to events on the Latvia–Belarus border and numerous attempts by migrants to enter Latvia, and in many cases is also associated with various conspiracy theories. Racist hate speech often appears together with xenophobic hate speech, as it is mostly directed at migrants and asylum seekers from African and Middle Eastern countries. Hate speech frequently targets publicly known and socially or politically active women.

Since the implementation of the DSA, reporting hate speech has become more detailed, yet overly complex for the average user. The new EU illegal content reporting feature requires professional knowledge, including identifying specific criminal law articles, and includes confusing elements like an electronic signature, which can deter users from reporting. Platforms – especially *Meta*, *TikTok*, *YouTube*, and *X* – also fail to visually distinguish the regular reporting button from the new tool clearly. Monitoring data confirms this: during the transition period, in approximately 45% of cases, content that the regular button failed to recognise as a violation was restricted or removed only after being reported a second time using the EU illegal content feature.

To improve the situation, platforms should simplify the questionnaires by offering clear multiple-choice options with potentially violated articles, as well as introduce user instruction or automatic redirection tools. These changes would improve accessibility and reduce barriers to reporting.

Overall, response times to reported hate speech have improved; previously, responses were often not received at all or took several days, whereas now responses usually, though not always, arrive within 24 hours.

The report concludes with recommendations for limiting hate speech.

1. Naida runas fenomens

Naida runa⁸ ir samērā jauns jēdziens, lai gan pats par sevi naida runas fenomens nav jauns. Pamatā ar jēdzienu “naida runa” apzīmē vienu no diskriminācijas⁹ izpausmes veidiem, kas ir attiecināms uz tādiem izteiksmes veidiem, kas ir vērsti pret cilvēku vai cilvēku grupu tādu īpašību vai pazīmju dēļ kā cilvēka ādas krāsa vai “rase”¹⁰, tautība, reliģiskā pārliecība, seksuālā orientācija, vecums, dzimums, dzimtes identitāte, invaliditāte vai veselības stāvoklis. Vēršanās pret cilvēkiem šo uzskaitīto pazīmju dēļ ne tikai pazemo vai noniecina cilvēka cieņu, bet arī var veicināt mazāk aizsargāto grupu marginalizāciju, diskrimināciju vai pat graut sabiedrisko kārtību un sabiedrības saliedētību.

Eiropas Padome ar jēdzienu “naida runa” apzīmē dažādus izteiksmes veidus, kas kūda, veicina, izplata vai attaisno vardarbību, naidu vai diskrimināciju pret personu vai personu grupu, vai kas noniecina tās tādu personisko pazīmju (arī šķietamu) dēļ kā “rase”, ādas krāsa, valoda, reliģiskā pārliecība, pilsonība, etniskā izcelsme, vecums, invaliditāte, dzimums, dzimtes identitāte un seksuālā orientācija.¹¹

Naida runa bieži vien ir saistīta ar vārda brīvības robežu pārkāpšanu. Vārda jeb izteiksmes brīvība neapšaubāmi ir viena no nozīmīgākajām cilvēktiesībām. Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) ir vairākkārt norādījusi uz vārda brīvības nozīmi, uzvērot, ka tā ir “viens no demokrātiskas sabiedrības stūrakmeņiem, viens no tās progresa un katra cilvēka attīstības pamatnosacījumiem.” Turklāt ECT uzsver, ka izteiksmes brīvība Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – ECK) 10. panta izpratnē attiecas ne tikai uz “informāciju” vai “idejām”, kas sabiedrībā tiek uztvertas

⁸ Šajā sadaļā ir izmantots materiāls no Tumule, J., Kamenska, A., & Hirša, A. (2023). *Naida runa Latvijā – tendences un izaicinājumi*. Latvijas Cilvēktiesību centrs.

https://cilvektiesibas.org.lv/media/attachments/08/05/2024/Naida_runa_petijums_2023final.pdf

⁹ Diskriminācija ir nepamatota atšķirīga vai mazāk labvēlīga attieksme pret personām, kas atrodas līdzīgā situācijā, un vienīgais iemesls atšķirīgai attieksmei ir personas piederība kādai konkrētai grupai. Visizplatītākie diskriminācijas pamati ir “rase”/ādas krāsa, tautība, reliģija, invaliditāte, vecums, dzimums, seksuālā orientācija. Šis uzskaitījums nav izsmeļošs un var būt arī citi pamati.

¹⁰ Šeit un tālāk vārds “rase” tiek lietots pēdējās, ņemot vērā to, ka visi cilvēki pieder vienai cilvēku rasei. Tādēļ teorijas, kuru pamatā ir dažādu “rasu” pastāvēšana, ir aplamas. Tomēr daudzos starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un dokumentos vārds “rase” tiek lietots, lai nodrošinātu, ka personas, kuras parasti un kļūdaini tiek uztvertas kā “piederīgas citai rasei”, netiek izslēgtas no tiesību aktos paredzētās aizsardzības un politikas īstenošanas, kas ir vēsta uz naida runas novēršanu un mazināšanu. Sk. Council of Europe (2022), ECRI general policy recommendation No. 7 On national legislation to combat racism and racial discrimination.

¹¹ Council of Europe (2022), Recommendation CM/Rec(2022)16[1] of the Committee of Ministers to member States on combating hate speech.

labvēlīgi vai uzskatītas par neaizskaramām vai neitrālām, bet arī tādām, kas var aizskart, šokēt vai traucēt sabiedrībai vai kādai iedzīvotāju daļai.¹²

ECT to pamato ar plurālisma, tolerances un atvērtības prasībām, bez kurām demokrātiskas sabiedrības pastāvēšana nav iespējama. Vienlaikus ECT norāda uz vienlīdzīgas iecietības un cieņas pret visiem cilvēkiem nozīmi kā demokrātiskas un plurālistiskas sabiedrības pamatu. Tāpat ECT ir uzsvērusi, ka vārda brīvību nevar izmantot ļaunprātīgi jeb ar mērķi iznīcināt Konvencijā atzītās tiesības un brīvības. Savukārt Satversmes tiesa ir atzinusi¹³, ka vārda brīvības ierobežojumus var noteikt tikai gadījumos, kad vārda brīvība rada nepārprotamus un tiešus draudus sabiedrībai. Tieši tādēļ noteiktos gadījumos ir iespējams sankcionēt vai pat novērst tādas izpausmes, kas izplata, kūda, veicina vai attaisno naidu, kura pamatā ir neiecietība.

Priekšnosacījums vārda brīvības ierobežošanai (arī naida runas gadījumā) vienmēr ir konkrēts tiesiskais mērķis. Atbilstoši ECK 10. panta 2. punktam tiesiskie mērķi vārda brīvības ierobežošanai, tostarp, ir valsts drošības, teritoriālās vienotības vai sabiedriskās drošības intereses, nekārtību vai noziedzīgu nodarījumu nepieļaušana, citu cilvēku cieņas vai tiesību aizsardzība. Vienlaikus jebkādiem ierobežojumiem ir jābūt samērīgiem¹⁴. Nesamērīgiem vārda brīvības ierobežošanas pasākumiem var būt “atturoša” jeb “stindzinoša” ietekme (*chilling effect*) jeb, citiem vārdiem, nesamērīgi ierobežojumi var negatīvi ietekmēt, piemēram, to, cik droši cilvēki piedalīsies publiskajās debatēs, nebaidīsies izteikt savu viedokli u.tml.

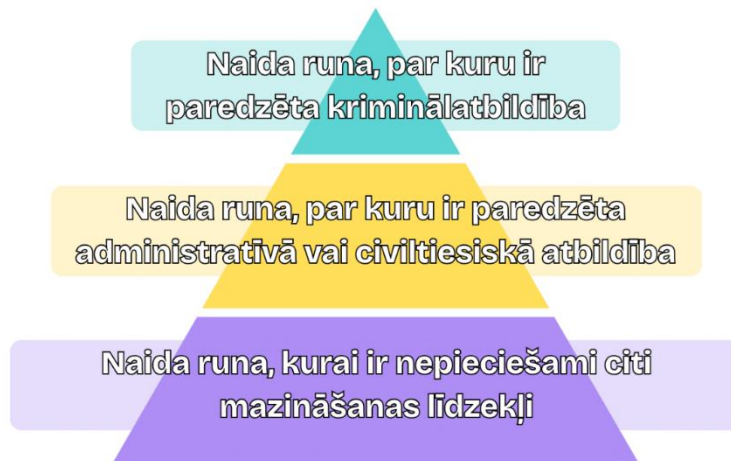
Eiropas Padome (turpmāk – EP), balstoties uz ECT praksi lietās par naida runu, ir iedalījusi naida runu trijās pakāpēs atbilstoši kaitējumam, ko tā var izraisīt, un ietekmei uz dažādām sabiedrības grupām. Pirmkārt, EP izšķir (1) tādu naida runu, par kuru ir paredzēta kriminālatbildība; (2) naida runu, kas nesasniedz tādu smaguma pakāpi, lai par to paredzētu kriminālo atbildību, bet par kuru ir paredzēta administratīvā vai civiltiesiskā atbildība; un (3) tādu naida runu, kas nav pietiekami kaitīga, lai to varētu ierobežot atbilstoši ECK, bet uz to ir nepieciešams reaģēt ar citiem alternatīviem līdzekļiem, lai to mazinātu.¹⁵

¹² Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1976. gada 7. decembra spriedums lietā *Handyside v. The United Kingdom* (Nr.5493/72).

¹³ Satversmes tiesas [2003.gada 5.jūnija spriedums lietā Nr. 2003-02-0106](#)

¹⁴ Eiropas Cilvēktiesību tiesas [2006. gada 6. jūlija spriedums lietā *Erbakan v. Turkey* \(Nr.59405/00\)](#)

¹⁵ Council of Europe (2022). [Recommendation CM/Rec\(2022\)161 of the Committee of Ministers to member States on combating hate speech. Appendix to Recommendation CM/Rec\(2022\)161](#)

Ilustrācija 1: Naída runa pēc tās kaitīguma pakāpēm, Eiropas Padomes klasifikācija

Kriminālatbildība ir vissmagākais cilvēka tiesību ierobežošanas veids, tādēļ tā ir piemērojama viskaitīgākajiem jeb ietekmes ziņā bīstamākajiem naída runas veidiem. EP¹⁶ norāda, ka naída runa, par kuru var tikt paredzēta kriminālatbildība, ir, piemēram:

- a) publiski aicinājumi uz genocīdu, noziegumiem pret cilvēci vai kara noziegumiem;
- b) publiski aicinājumi uz naidu, vardarbību vai diskrimināciju;
- c) rasistiski, ksenofobiski, seksistiski un pret LGBTIQ+ vērsti draudi;
- d) rasistiski, ksenofobiski, seksistiski un pret LGBTIQ+ vērsti publiski aizskārumi atbilstoši Konvencijas par kibernetiskajiem noziegumiem Papildprotokolam par kriminālatbildību par rasistiska un ksenofobiska rakstura darbībām, kas veiktas, izmantojot datorsistēmas (ETS Nr. 189);
- e) genocīda, noziegumu pret cilvēci vai kara noziegumu publiska noliegšana, trivializēšana un piekrišana tiem;
- f) tāda materiāla apzināta izplatīšana, kas satur augstāk minētās naída runas izpausmes, tostarp idejas, kuru pamatā ir rasu pārkāpums vai naids.

Administratīvā un civiltiesiskā atbildība par naída runu, kas nav tik kaitīga, lai par to piemērotu kriminālatbildību, var būt paredzēta citos likumos. Piemēram, ja tiek aizskarts cilvēka gods un cieņa vai naída runa izpaužas kā neslavas celšana, par naidu kurinošas simbolikas izmantošanu sabiedriskajās vietās u.tml.

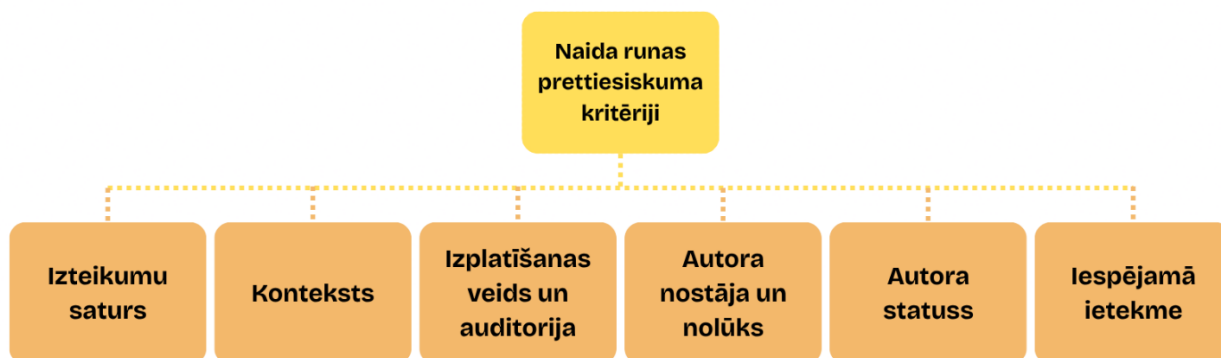
Pie nosacīti “trešās” naída runas kategorijas pieder tādi izteikumi, kas nav pietiekami kaitīgi, lai tiem tiktu piemēroti jebkādi ierobežojumi. Piemēram, tie var būt rupji vai aizspriedumaini izteikumi, kas pārkāpj sociālās uzvedības normas, taču tie nerasniedz

¹⁶ Council of Europe (2022). [Recommendation CM/Rec\(2022\)161 of the Committee of Ministers to member States on combating hate speech. Appendix to Recommendation CM/Rec\(2022\)161](#), p. 8

tādu smaguma pakāpi, lai par tiem sodītu. Šāda veida izteikumi var prasīt reaģēšanu ar citiem alternatīviem līdzekļiem, piemēram, publisks nosodījums, izglītojoši pasākumi plašākai sabiedrībai, kas veicina iecietību un cieņu vienam pret otru u.tml.

ECT ir noteikusi vairākus kritērijus, kas ir jāņem vērā, vērtējot naida runas prettiesiskumu. Kritēriji vidū ir, piemēram:

- **izteikumu saturs;**
- **konteksts**, kādā izteikumi ir pausti, piemēram, kādā ir šī brīža sociālā un politiskā situācija, jo tam var būt liela nozīme, kā izteikumi tiks uztverti sabiedrībā vai kādā tiem var būt ietekme;
- kāds ir konkrēto izteikumu **izplatīšanas veids** un **auditorijas aptvere**, ko tie ir sasnieguši;
- kādā ir izteikuma **autora nostāja** un **nolūks** jeb kāpēc cilvēks izplata savus vēstījumus – piemēram, vai cilvēks to dara mērķtiecīgi ar zināmu regularitāti;
- kāds ir izteikuma **autora statuss** - vai tas ir zināms politiķis, amatpersona, blogeris vai viedokļa līderis, kura teiktajam būs lielāka nozīmē sabiedrības acīs/ietekme.
- kādā ir izteikumu **iespējamā ietekme**, piemēram, naida kurināšanas kontekstā, vai izteikumi tieši vai netieši palielina etniskos konfliktus vai starpetniskā naida pieaugumu. Vienlaikus jāuzsver, ka visi šie faktori ir jāvērtē kopsakarā.¹⁷

Ilustrācija 2: Naida runas prettiesiskuma kritēriji atbilstoši ECT

¹⁷ Council of Europe (2022). [Recommendation CM/Rec\(2022\)161 of the Committee of Ministers to member States on combating hate speech. Appendix to Recommendation CM/Rec\(2022\)161](#)

2. Eiropas Savienības iniciatīvas interneta naida runas ierobežošanā

Eiropas Komisija (turpmāk – EK) un Eiropas Parlaments pēdējos gados ir spēruši nozīmīgus soļus, lai reaģētu uz izaicinājumiem saistībā ar tiešsaistes naida runas ierobežošanas jautājumiem, kas ir aktuāla problēma visām Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstīm.

2016. gadā EK nāca klajā ar iniciatīvu par nelikumīgas naida runas novēršanu, kuru sākotnēji parakstīja lielākie sociālie tīkli, kas darbojas ES teritorijā – *Facebook*, *Twitter*, *Youtube* un *Microsoft*. Vēlāk kodeksam pievienojās *Instagram*, *Snapchat*, *Dailymotion* (2018. gadā), *Jeuxvideo.com* (2019. gadā), *TikTok* (2020. gadā) un *LinkedIn* (2021. gadā). 2022. gadā kodeksam pievienojās *Viber* un *Twitch*.¹⁸

Rīcības kodeksa pieņemšana tika uztverta pozitīvi kā paralēla cīņa ar naida runu iepretim tiesvedībām. Šie pasākumi arī raisīja bažas par iespējamiem vārda brīvības ierobežojumiem, jo tie pieprasa tiešsaistes platformām pieņemt lēmumus par satura tiesiskumu, bieži vien palaujoties uz automatizētām sistēmām.

Kopš 2016. gada Rīcības kodeksa izpilde tiek vērtēta EK organizētā naida runas monitoringā. Monitorings tiek veikts sadarbībā ar organizāciju tīklu dažādās ES valstīs atbilstoši noteiktai metodoloģijai. Līdz 2025. gadam bija notikuši astoņi monitoringi.¹⁹

¹⁸ [The EU Code of conduct on countering illegal hate speech online](#)

¹⁹ Latvijas Cilvēktiesību centrs kopš 2017. gada piedalās monitoringā no Latvijas. Dzēstā satura īpatsvars Latvijā ir bijis vidēji 65–68%. Monitoringa rezultāti liecina, ka dzēšanas īpatsvars ir atkarīgs no naidīgā satura smaguma pakāpes – vidēji tiek dzēsti 80–85% satura, kas aicina uz vardarbību pret dažādām grupām, savukārt saturs, kurā lietoti dažādu grupu aizskaroši izteikumi vai attēli, tiek dzēsts 55–60% gadījumu. Dati arī liecina, ka saturs, par kuru tiek ziņots, izmantojot uzticama ziņotāja statusu, tiek dzēsts vidēji par 16% biežāk nekā tad, ja par to ziņo “parasts” lietotājs.

Monitoringā sociālajiem tīkliem visbiežāk ziņo par naida runu uz rases/etniskās piederības pamata, seksuālās orientācijas, ksenofobijas, reliģiskās piederības pamata. Pēc monitoringu rezultātiem vien nevar spriest par to, pēc kurām pazīmēm naida runa ir visizplatītākā, jo šīs tendences bieži svārstās atkarībā no aktuālajiem jautājumiem ES kopumā un atsevišķi katrā valstī, tomēr kopumā tās atbilst visplašāk izplatītiem naida runas pamatiem. Sociālie tīkli atzīst, ka naida runas identificēšanai un dzēšanai tiek izmantoti ne tikai cilvēkresursi, bet arī mākslīgā intelekta rīki. Šāda pieeja neapšaubāmi palīdz apstrādāt lielu informācijas daudzumu, tomēr prakse rāda, ka algoritmi nespēj uztvert kontekstu, kas ir nozīmīgs, lai identificētu naida runu vai tieši otrādi – lai saprastu, ka tā nav naida runa.

2.1. Digitālo pakalpojumu akts

2022. gada 16. novembrī ES tika pieņemts [Digitālo pakalpojumu akts](#) (turpmāk – DPA). Šis tiesību akts pilnā apmērā stājas spēkā 2024. gada februārī.

DPA uzsver, ka ļoti lielās platformās nelikumīga un kaitīga satura izplatīšana rada īpaši augstu risku, tāpēc uz tām attiecas īpaši pienākumi. Platformām, kuras sasniedz vairāk nekā 10% no 450 miljoniem (~ 45 miljoni) patērētāju ES, ir jāievēro noteikumi par obligātiem riska novērtējumiem, riska mazināšanas pasākumiem, neatkarīgām revīzijām un ieteikumu sistēmu (proti, algoritmu, kas nosaka, kādu saturu lietotāji redz) caurskatāmību. Tādā veidā DPA palīdz cīnīties pret kaitīgu saturu (kas ne vienmēr ir nelikumīgs) un dezinformācijas izplatīšanu.

Katrai ES dalībvalstij ir jāieceļ Digitālo pakalpojumu koordinators (turpmāk – DPK), kurš ir atbildīgs par visiem jautājumiem, kas saistīti ar DPA piemērošanu un izpildi attiecīgajā valstī. Latvijā tas ir Patērētāju aizsardzības centrs.

Uzticamo ziņotāju (trusted flagger) statusa piešķiršana

Saskaņā ar DPA 22. panta otro daļu dalībvalsts DPK var piešķirt uzticamā ziņotāju statusu subjektiem, kas ir reģistrēti attiecīgā valstī. DPK uzrauga pieteikšanās procesu un pārliecinās, ka subjekts atbilst šādiem kritērijiem:

- **specializētās zināšanas un kompetence** - uzticamajiem ziņotājiem jābūt zināšanām pretlikumīga satura atklāšanai, identificēšanai un ziņošanai par to;
- **neatkarība** - tiem jādarbojas neatkarīgi no jebkura tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzēja;
- **rūpība, precizitāte un objektivitāte** - uzticamajiem ziņotājiem jāstrādā rūpīgi, precīzi un objektīvi jāsniedz paziņojumi.

Tikai ES reģistrētie subjekti var pieteikties uzticama ziņotāja statusam. Tas nodrošina, ka uzticamie ziņotāji darbojas ES regulējumā un palīdz veidot vienotu pieeju nelikumīga satura apkarošanai tiešsaistē. Uzticama ziņotāja statuss ir spēkā visā ES - attiecībā uz jebkuru tiešsaistes platformu, kas ietilpst DPA 22. panta darbības jomā, neatkarīgi no tā, kur platforma ir reģistrēta.

Uzticamajiem ziņotājiem ir jāpublicē viegli saprotami un detalizēti ikgadējie ziņojumi. Tajos jāiekļauj informācija par iesniegtajiem paziņojumiem, ziņotā nelikumīgā satura veidiem un par to, kādas darbības platformas veikušas pēc paziņojumu saņemšanas. EK ir uzdots, pamatojoties uz paziņojumiem, ko tā saņem no valstu DPK, publicēt aktuālu informāciju par organizācijām, kurām visā ES ir piešķirts uzticama ziņotāja statuss.

Daļā ES dalībvalstu ir jau nozīmēti uzticamie ziņotāju, kuri ziņo tiešsaistes platformām par prettiesisku naida runu. Daļā valstu, piemēram, Ungārijā, Vācijā, Francijā, Slovākijā, Austrijā, Nīderlandē tās ir nevaldības organizācijas, kurām ir ilglaicīga pieredze naida runas ierobežošanā. Atsevišķās valstīs līdzās tām, uzticamie ziņotāji ir arī ebreju organizācijas un kā arī citas organizācijas, kas cīnās pret antisemitismu. Beļģijā tās savukārt ir vienlīdzības institūcijas – Starpfederālais centrs vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un cīņai pret rasismu un diskrimināciju (*Centre interfédéral pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme et les discriminations*); Sieviešu un vīriešu līdztiesības institūts (*Institut pour l'égalité des femmes et des hommes*). Igaunijā un Latvijā nozīmētu uzticamo ziņotāju, kas ziņotu par prettiesisku naida runu, uz 2026. gada vasaru, nebija.

2.2. Rīcības kodekss par cīņu pret nelikumīgu naida runu+

Rīcības kodekss par cīņu pret nelikumīgu naida runu+ pastiprina veidu, kā tiešsaistes platformas rīkojas ar iespējamu nelikumīgas naida runas saturu, atbilstoši dalībvalstu nacionālām krimināltiesību normām, tostarp tām, kas izriet no Eiropas Savienības tiesību aktiem.

2025. gada janvārī pēc Rīcības kodeksa+ parakstītāju lūguma, Eiropas Komisija un Eiropas Digitālo pakalpojumu padome apstiprināja šo dokumentu atbilstoši rīcības kodeksa DPA 45. pantam. Pamatojoties uz šo lēmumu, **kodekss tagad ir daļa no Digitālo pakalpojumu tiesību akta kopregulācijas sistēmas.**

Rīcības kodekss+ balstās uz sākotnējo Rīcības kodeksu, kas tika pieņemts 2016. gadā. Desmit gadu laikā, kopš kodekss pastāv, saskaņā ar to ir veikti astoņi naida runas monitoringi. Tomēr, tā kā monitoringa metodoloģija ir būtiski mainījusies, 2025. gada monitoringa rezultāti nav salīdzināmi ar iepriekšējiem ziņojumiem.

No 12 platformām, kuras parakstīja Rīcības kodeksu, septiņas platformas – **Facebook, Instagram, LinkedIn, TikTok, YouTube, X un Snapchat** – ir atzītas par ļoti lielām tiešsaistes platformām vai meklētājprogrammām, jo tām ir vismaz 45 miljoni lietotāju mēnesī ES. Šīm platformām kodeksa saistību izpilde tiek pārbaudīta neatkarīgi katru gadu, un kodekss kalpo kā svarīgs kritērijs, lai novērtētu to atbilstību DPA riska novērtēšanas prasībām (35. pants). Pārējie 5 parakstītāji ir *Dailymotion, Jeuxvideo.com, Microsoft* patērētāju pakalpojumi, *Rakuten, Viber* un *Twitch*.

Monitoringa ziņotāji (Monitoring reporters)

Platformas, kuras parakstīja Rīcības kodeksu+ , cita starpā apņemas atļaut darboties t.s. monitoringa ziņotāju tīklam. Par tiem var būt bezpeļņas vai publiskās institūcijas ar zināšanām par nelikumīgu naida runu un kompetenci tās identificēšanā. To uzdevums ir regulāri izvērtēt, kā platformas izskata paziņojumus par naida runu. Šajā tīklā var būt arī DPA ietvaros izraudzīti “Uzticamie ziņotāji”. Kodeksa parakstītāji arī apņemas pielikt pūles, lai vismaz divas trešdaļas monitoringa ziņotāju iesniegto paziņojumu par naida runu tiktu izskatītas 24 stundu laikā, ievērot skaidri noteiktas pārredzamas prasības par pasākumiem, kas samazina naida runas izplatību viņu pakalpojumos, tostarp izmantojot automatizētus rīkus. Tāpat tie apņemas sadarboties ar ekspertiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas seko naida runas tendencēm un attīstībai, palīdzot savlaicīgi novērst plašāku naida runas izplatīšanos, kā arī kopā veicināt lietotāju informētību par nelikumīgu naida runu un ziņošanas iespējām.

Funkcija	Monitoringa ziņotāji	Uzticamie ziņotāji
Juridiskais pamats	DPA 45. pants (Rīcības kodeksi)	DPA 22. pants (ar likumu noteikts pienākums)
Primārais mērķis	Platformu atbilstības rādītāju audits un testēšana noteiktos “testēšanas periodos”	Pastāvīga, ikdienas paātrināta nelikumīga satura dzēšana
Platformu reakcija	To iesniegtie paziņojumi netiek prioritāri izskatīti un tiek apstrādāti tāpat kā citu lietotāju vai organizāciju paziņojumi, ja vien attiecīgā organizācija nav ieguvusi uzticamā ziņotāja statusu.	Platformām juridiski jāprioritizē to paziņojumi bez nepamatotas kavēšanās visa gada garumā
Iecelšana	Noteikti kā daļa no ES rīcības kodeksa tīkliem	Digitālo pakalpojumu koordinators (DPK) pārbaudīti un nozīmēti

Latvijas Cilvēktiesību centrs (turpmāk – LCC) ir monitoringa ziņotājs no Latvijas.

3. Naida runas monitorings kopš DPA stāšanās spēkā

Naida runas monitorings

EK koordinētais

Kopš DPA stāšanās spēkā 2024. gadā ir kļuvusi pieejama informācija par Eiropas Komisijas un atsevišķu organizāciju, t.sk. nevaldības, veiktiem naida runas monitoringa projektiem, kuros testēts, kā lielās sociālās platformas reaģē uz ziņojumiem par naida runu.

2025. gada beigās EK koordinēja pirmo naida runas monitoringu lielajās sociālo tīklu platformās kopš DPA stāšanās spēkā. Lai gan visi parakstītāji piekrita piedalīties monitoringa procesā, tikai piecas platformas (*Facebook, Instagram, TikTok, X* un *YouTube*) saņēma attiecīgus ziņojumus no monitoringa veicējiem minētajā periodā.²⁰

Atsevišķu NVO testētais

Lielbritānijā bāzēta organizācija “Reset.Tech” no 2025. gada janvāra līdz decembrim ziņoja par 13 187 ierakstiem un komentāriem septiņās oficiālās ES valodās (angļu, vācu, poļu, spāņu, somu, latviešu, slovāku valodās) kā potenciāli nelikumīgu naida runu vai aicinājumu uz vardarbību saskaņā ar DPA.²¹ Tā secināja, ka dzēšanas rādītāji atšķirās atkarībā no valodas lieluma. Salīdzinot ar 40,2% angļu, vācu, poļu un spāņu valodā: tika dzēsta naida runa tikai 23,3 % somu, latviešu un slovāku valodā. Pat pēc statistiskās korekcijas mazās valodās veidots saturs bija aptuveni divreiz biežāk sastopams tiešsaistē *Facebook* un apmēram 1,3 reizes biežāk *Instagram*. Šie rezultāti, organizācijasprāt, norāda uz sistemātisku nepietiekamu dzēšanu mazākās valodās, raisot jautājumus par resursiem un atbilstību DPA risku mazināšanas un valodu pārklājuma prasībām.

Saskaņā ar ziņojumu, tika ziņots par 1432 gadījumiem latviešu valodā, no kuriem dzēsti tikai 343 jeb 24% no ziņotā.²² Dzēstais saturs latviešu valodā ir ļoti zems *Facebook* (17.3%), *Instagram* (23.8%), *TikTok* (18.1%) un *X* (7.8%), ne augstāks par 24%. Vienīgais izņēmums ir *Youtube* – 67.9%, kur dzēstās naida runas īpatsvars ir augsts visās valodās. Pētījums uzdod jautājumu, vai zemais dzēstais naida runas ziņojumu īpatsvars ir saistīts ar pieejamiem cilvēkresursiem, norādot, ka saskaņā ar 2024. gada *Metas* ziņojumu, bija tikai 2 cilvēki, kas moderēja saturu latviešu valodā.

²⁰ European Commission (2026). First results published under the revised Code of Conduct on Countering Illegal Hate Speech Online +, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/first-results-published-under-revised-code-conduct-countering-illegal-hate-speech-online>

²¹ Reset. Tech (2026). Uneven Moderation by Language: Differences in DSA Content Removals, 23 February.

²² Turpat, 4.lpp.

2025. gadā sabiedriskās politikas centrs “Providus”²³ veica praktisku testu četrās platformās – *Telegram*²⁴, *TikTok*, *YouTube* un *Facebook* –, pārbaudot to reakciju uz ziņojumiem par naida runu un vardarbību krievu valodas saturā, kas pieejams Latvijā. No 2025. gada augusta līdz oktobrim veiktajā pētījumā analizēts, kā lielākās platformas reaģē uz lietotāju sūdzībām par Latvijā pieejamu, naidīgu un dezinformējošu saturu krievu valodā. Analizējot 21 gadījumu tika secināts, ka DPA 16. panta mehānismi nelikumīga satura ziņošanai parastam lietotājam ir tehniski nefunkcionējoši, grūti atrodami vai apzināti sarežģīti. Neviens no noziņotajiem gadījumiem netika dzēsts. Arī platformu standarta ziņošanas rīki organizācijasprāt izrādījās neefektīvi. LCC uzskata, ka noziņotais gadījumu skaits ir mazs, un daļu no tiem nevarētu uzskatīt par nelikumīgu naida runu.

3.1. Monitoringa metodoloģija

Šī pārskata ietvaros LCC apkopoja naida runas monitoringa datus no 2025. gada jūnija līdz 2026. gada jūnijam. Monitoringā tika iekļauti lielākie sociālie tīkli (*Facebook*, *X*, *YouTube*, *TikTok*, *Instagram*, *Threads*²⁵) un Latvijas ziņu portāli²⁶ (*Delfi.lv*, *Rus.Delfi.lv*, *Tvnet.lv*, *Apollo.lv*, *LA.lv*, *Jauns.lv*).

Monitoringa uzdevums bija:

1. **identificēt naida runu Latvijas interneta lietotāju saturā/komentāros;**²⁷
2. **izpētīt naida runas tendences (pamatus, izpausmes);**
3. **pārbaudīt, kā darbojas vietnēs pieejamie ziņošanas rīki, un noskaidrot, vai naida runas saturs tiek dzēsts/ierobežots.**

Datu analīze un ziņošanas mehānismi: Naida runas tendences tika analizētas kopsakarībā par visām vietnēm, savukārt platformu reakcija – skatīta atsevišķi sociālajiem tīkliem un Latvijas ziņu portāliem. Atšķirībā no sociālajiem tīkliem, uz Latvijas ziņu portāliem neattiecas DPA. Latvijas ziņu portāliem nav vienotas pieejas ziņošanai – katrs no

²³ Kažoka, I. (2025, 24. novembris). *Sūdzības bez atbildes: ziņojumi par pārkāpumiem Latvijā populārās sociālo tīklu platformās*. Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. Pieejams: [Providus raksti](#)

²⁴ *Telegram* nav ne ļoti lielo tiešsaistes platformu sarakstā (45 miljoni lietotāju) un nav arī parakstījusi *Rīcības kodeksu par cīņu pret nelikumīgu naida runu* +.

²⁵ *Threads* nav ne ļoti lielo tiešsaistes platformu sarakstā (45 miljoni lietotāju) un nav arī parakstījusi *Rīcības kodeksu par cīņu pret nelikumīgu naida runu* +.

²⁶ Naida runa potenciāli atrodama arī citos Latvijas ziņu portālos, kas netika apskatīti šajā pārskatā.

²⁷ Pateicoties Latvijas ebreju kopienu fonda līdzfinansējumam LCC var turpināt naida runas monitoringu arī pēc 2026. gada jūnija.

tiem izmanto individuālus mehānismus, un ne visos lietošanas noteikumi paredz naida runas aizliegumu.

Sociālo tīklu monitorings: Pētījumā tika analizēti ieraksti, komentāri un neverbāli simboli, tostarp saturs krievu vai angļu valodā, ja tas skāra Latvijas aktualitātes vai tos publicēja pirmsšķietami Latvijas lietotāji. Par naida runu tika ziņots kā no parasto lietotāju profiliem. Kopumā sociālajos tīklos tika identificēti un ziņoti 502 naida runas komentāri, izmantojot ES prettiesiska satura (EU illegal speech) ziņošanas rīku, kas paredz satura dzēšanu vai piekļuves ierobežošanu. Monitoringa laikā platformās tika novēroti acīmredzami tehniski jauninājumi šīs funkcijas ieviešanā, kas ietekmēja arī iznākumu – liela daļa satura netika pilnībā dzēsta, bet gan ierobežota (*geoblocked/withheld*) piekļuve Latvijā vai ES dalībvalstīs.

Ziņu portālu monitorings un uzskaites īpatnības: Ziņu portālos tika fiksēti un noziņoti 98 naida runas komentāri, izmantojot pašu portālu izveidotās ziņošanas pogas. To analīzi skatīt pielikumā.

Identificēta naida runa tika sagrupēta atbilstoši dažādām pazīmēm (pamatiem):

- Rasisms (naids/neiecietība uz ādas krāsas pamata);
- Naids uz tautības/etniskās²⁸ vai nacionālās izcelsmes²⁹ pamata;
- Ksenofobija (naids pret bēgļiem, patvēruma meklētājiem, imigrantiem);
- Naids uz reliģiskās piederības pamata;
- Homofobija un transfobija (pret gejiem, lesbietēm, transpersonām un citiem LGBTIQ+ kopienas locekļiem);
- Naids uz dzimuma pamata;
- Naids pret kādu citu sociālo grupu (cilvēki ar invaliditāti, pēc vecuma, u.c.).

Identificēta naida runa tika sagrupētā atbilstoši dažādām izpausmēm:

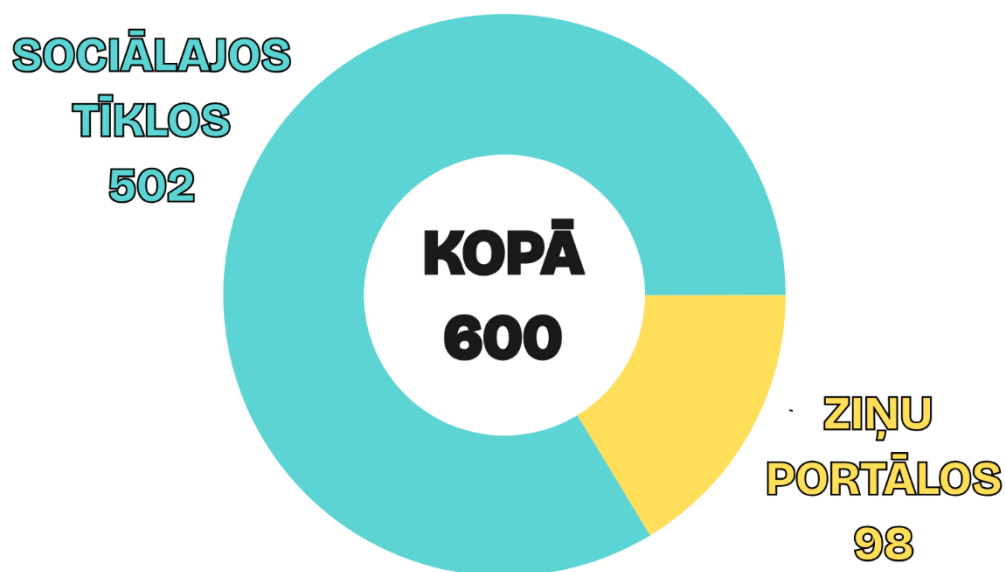
- Aicinājumi uz vardarbību, slepkavībām vai to attaisnošana;
- Kara noziegumu/noziegumu pret cilvēci attaisnošana vai aicinājumi uz tiem;
- Holokausta noliegšana, attaisnošana, trivializēšana;
- Aicinājumi uz diskrimināciju;
- Dehumanizācija;
- Aizskārumi;
- Vispārināšana, aizspriedumu un/vai sazvērestības teoriju izplatīšana baiļu radīšanai.

²⁸ Latviešu valodā kā jēdziena “etniskā piederība” sinonīms parasti tiek lietots jēdziens “tautība”.

²⁹ Personas tiesiska saikne ar valsti, pilsonība.

3.2. Naida runas monitoringa rezultāti – tendences

Monitoringa laikā LCC kopumā identificēja **600 naida runas gadījumus** (502 sociālajos tīklos un 98 ziņu portālos).

Ilustrācija 3: Naida runas īpatsvars Latvijas ziņu portālos un sociālajos tīklos

Naida runas izpausmes veidi:

- **31%** (251 gadījumos) – aizskārumi, kas vērsti pret dažādām sabiedrības grupām;
- **23%** (189 gadījumos) – cilvēku grupu dehumanizācija;
- **14%** (114 gadījumos) – aizspriedumu un sazvērestības teoriju izplatīšana, kā arī vispārināšana bailu radīšanai;
- **14%** (116 gadījumos) – aicinājumi uz vardarbību vai slepkavību (tostarp to attaisnošana);
- **10%** (80 gadījumos) – aicinājumi ienīst konkrētas sabiedrības grupas;
- **1%** (11 gadījumos) – aicinājums uz kara noziegumiem vai to attaisnošana;
- **1%** (9 gadījumos) – Holokausta noliegšana, trivializēšana, faktu sagrozīšana;
- **1%** (6 gadījumos) – draudi, uzmākšanās.

Ilustrācija 4: Naida runas īpatsvars pēc izpausmes veidiem

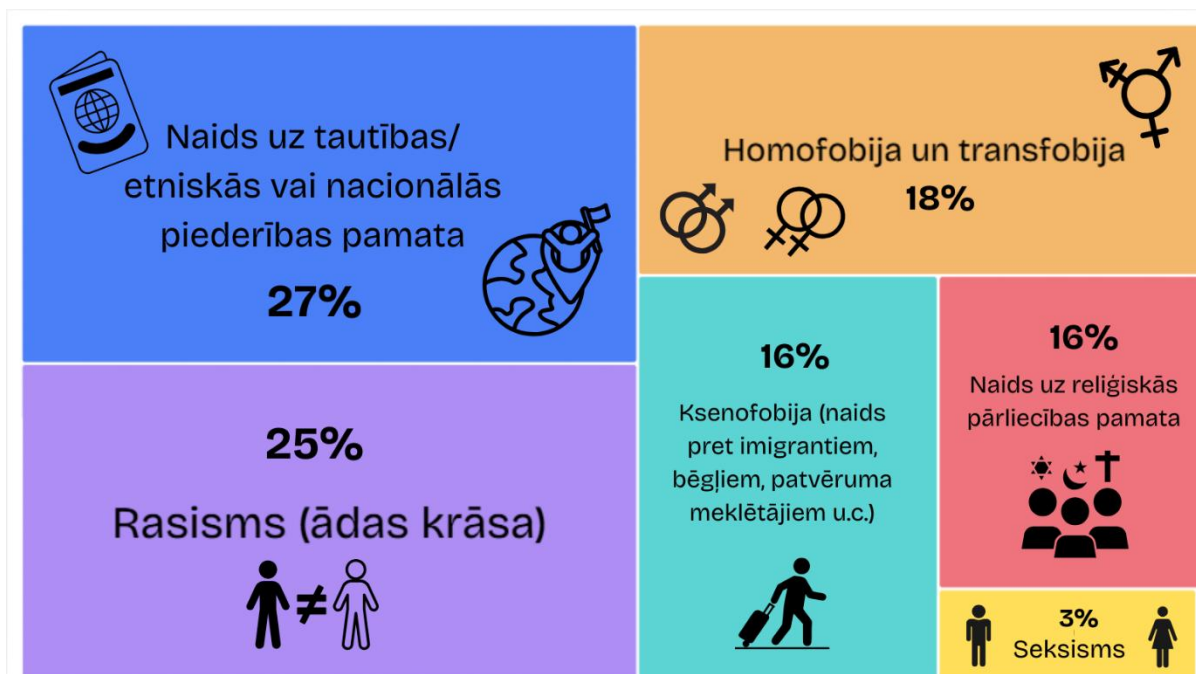
*Naida runas pamati:*³⁰

- **27%** (176 gadījumos) – naids uz **tautības/etniskās vai nacionālās** piederības pamata;
- **25%** (165 gadījumos) – rasisms jeb naida runa uz **ādas krāsas** pamata;
- **18%** (121 gadījumā) – homofobija un transfobija jeb *naida runa pret gejiem, lesbietēm, transpersonām un citiem LGBTIQ+ kopienas locekļiem*;
- **16%** (103 gadījumos) – ksenofobija jeb naida runa pret **imigrantiem, bēgļiem, patvēruma meklētājiem**;
- **11%** (72 gadījumos) – naids uz **religiskās piederības**³¹ pamata;
- **3%** (20 gadījumos) – seksisms jeb uz **dzimuma** pamata;
- **<1%** (1 gadījums) – cits pamats³².

³⁰ Daļā gadījumos viena komentārā/ierakstā tika fiksēti vairāki pamati.

³¹ Naida runas neattiecas uz reliģisku ideju, tradīciju vai institūciju kritiku, taču tā nedrīkst pāriet personas cieņas aizskārumā vai naida kurināšanā.

³² Ķermenkaunināšanas jeb svāra stigmatas pamata (*fat-shaming* vai *body-shaming*).

Ilustrācija 5: Naida runas īpatsvars pēc pazīmes/pamata.

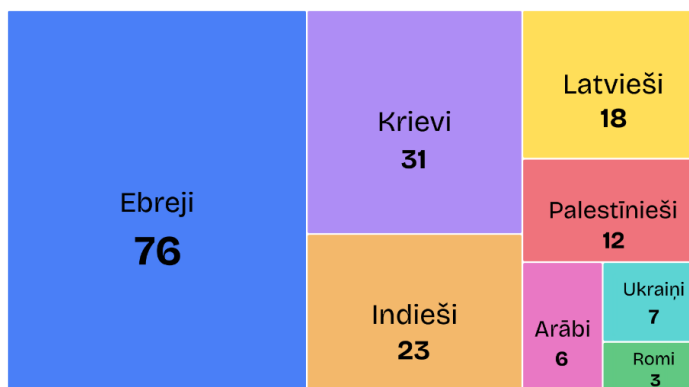
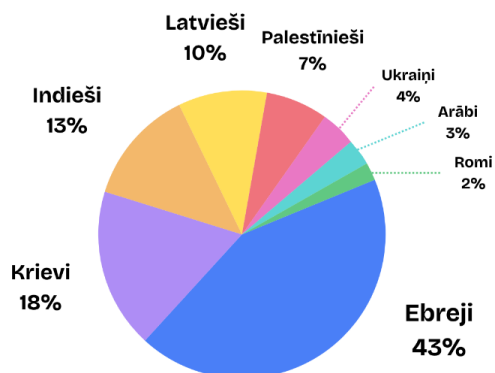
Mērķgrupu pārklāšanās: Bieži novērojama vēršanās vienā komentārā vai publikācijā pret cilvēkiem vairāku pamatu dēļ jeb interseksionalitāte - naida runa pret gejiem un lesbietēm bieži vienlaikus ir vērsta arī pret transpersonām un sievietēm. Savukārt ksenofobiska naida runa parasti skar vairākas mērķgrupas reizē, būdama vērsta gan pret imigrantiem, bēgļiem un patvēruma meklētājiem, gan pret musulmaņiem, cilvēkiem ar tumšāku ādas krāsu un dažādu tautību pārstāvjiem.

Valodu sadalījums un vizuālie līdzekļi: Lielākā daļa fiksētās naida runas bija **latviešu valodā** – 89% (537 gadījumi). **Krievu valodā** tika fiksēti 5% (30 gadījumi), bet **angļu valodā** – 2% (12 gadījumi). Paplašinoties platformu funkcionalitātei (*TikTok*, *Facebook* un *Instagram* ieviešot iespēju komentāros pievienot attēlus, uzlīmes un GIF animācijas)³³, 4% jeb 21 gadījumā naida runa tika izteikta ar neverbāliem līdzekļiem.

³³ X šāda funkcija bija pieejama jau iepriekš, savukārt *YouTube* tādas nav.

3.2.1. Naida runa uz tautības/etniskās vai nacionālās izcelsmes pamata

Naida runa uz etniskā vai nacionālā pamata tika fiksēta 27% gadījumu (176 reizes). Tās sadalījums pēc mērķgrupām:

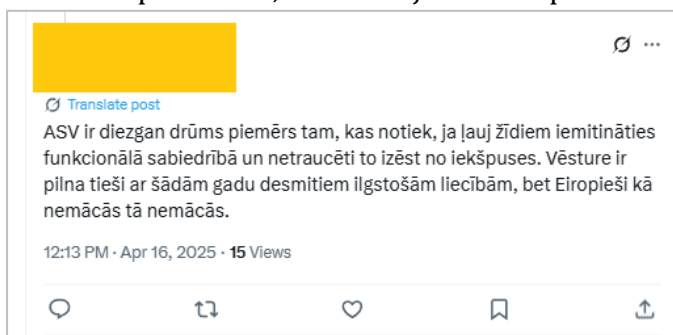

Ilustrācija 6: Naida runa uz tautības/etniskā un nacionālā naida pamata (%)

Ilustrācija 7: Naida runas uz tautības/etniskā un nacionālā naida pamata īpatsvars (skaits)

3.2.1.1. Naida runa pret ebrejiem (antisemītisms)

Antisemītiski izteikumi ir saistīti gan ar globāliem, reģionāliem (Izraēlas un Palestīnas konflikts), gan ar Latvijas mēroga notikumiem, un attiecas uz vēsturiskām antisemītisma izpausmēm, gan arī jaunām sazvērestības teorijām. Monitorings apstiprināja, ka antisemītiska naida runa skar gan reliģisko, rasistisko/etnisko, politisko, saimniecisko/sociālo, gan ekonomisko antisemītismu.³⁴ Daļa antisemītisko komentāru ir saistīti ar naidu pret ebrejiem, kas balstīts pārliecībā, ka ebreji tiecas pēc varas uzurpēšanas un nacionālas vai vispasaules kundzības, ka viņi ir atšķirīgāka un mazvērtīgāka tauta un ka ebrejiem raksturīgas “iedzimtas”, nelabvēlīgas īpašības. Tāpat identificēti antisemītiski komentāri, kas balstīti pārliecībā, ka ebrejiem raksturīga sabiedriski kaitnieciska saimniekošanas forma ar tieksmi parazitēt uz līdzcilvēku rēķina; ka

³⁴ Ļenskis, I., Bērziņš D. Antisemītisma izpausmes: vēsture un mūsdienas. Rīga: 2016, Latvijas Cilvēktiesību centrs, Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padome, 8.lpp.

ebreju darbības ar naudu un kapitālu ir kaitīgas sabiedrības labklājībai un ekonomikas attīstībai.

Pret ebrejiem vērsta naida runa visbiežāk izpaužas kā aizskaroša vulgarismu un stereotipu lietošana (“žīdi”, “likdeguņi” u.tml.). Tajā regulāri vērojama atsauce uz Holokaustu, tostarp Ādolfa Hitlera slavināšana, aicinājumi nogalināt ebrejus vai ievietot viņus gāzes kamerās.

Ievērojamais etniskā naida runas īpatsvars, kas vērsts tieši pret ebrejiem, skaidrojams ar specifisku fenomenu – pretēji citām etniskajām grupām, ebreju kopiena bieži tiek nepamatoti saistīta ar lokāliem un globāliem procesiem un notikumiem, kas tiešā veidā uz to neattiecas. Antisemitisma diskursā ebreji nereti tiek vainoti pie dažādām sociālpolitiskajām krīzēm un pārmaiņām, piemēram, migrācijas plūsmām, LGBTIQ+ tiesību paplašināšanas un sabiedrības atbalsta pasākumiem, kā arī starptautiskiem militāriem konfliktiem, tostarp Krievijas izraisīto karu Ukrainā.

Antisemitiskajos komentāros bieži tiek izplatītas sazvērestību teorijas, piemēram, tā dēvētais “Kalgē plāns”³⁵, apgalvojot, ka ebreji tiecas iznīcināt eiropiešu tautas un gaišādainos cilvēkus. Šāda naida runa visbiežāk fiksēta:

- zem ziņu rakstiem par tumšādainajiem imigrantiem Latvijā;
- sociālajos tīklos zem fotogrāfijām vai video, kuros ir attēlotas romantiskas attiecības starp cilvēkiem ar dažādu ādas krāsu.

Šajos gadījumos tumšādainie imigranti gandrīz vienmēr tiek demonizēti un raksturoti kā ebreju “bioloģiskais ierocis” pret gaišādainajiem iedzīvotājiem.

Cita izplatīta izpausme ir vispārīga baiļu kūdīšana un aicinājumi ebrejus “likvidēt”, lai tie neiznīcinātu citas valstis vai sabiedrību kopumā. Šāda naida runa visbiežāk novērota diskusijās par Izraēlas un Palestīnas konfliktu un ar to saistītajiem notikumiem, vispārējās

³⁵ “Kalgē plāns” (*Kalergi plan*) ir antisemitiska sazvērestības teorija par austriešu-japāņu politiķi, filosofu un Eiropas integrācijas idejas pamatlicēju Rihardu Nikolausu fon Kudenhovu-Kalgē (*Richard von Coudenhove-Kalergi*, 1894–1972). Tā apgalvo, ka viņš esot izstrādājis plānu ebreju vadītai Eiropas pamatiedzīvotāju iznīcināšanai un aizstāšanai ar jauktas izcelsmes sabiedrību. Patiesībā šāds plāns nekad nav pastāvējis. Mītu 2000. gadu sākumā radīja austriešu neonacists Gerds Honsiks (*Gerd Honsik*, 1941–2018), kurš savos rakstos apzināti sagrozīja Kalgē 1925. gada grāmatas “Praktiskais ideālisms” (*Praktischer Idealismus*) tekstu.

FOA (Fighting Online Semitism), The Kalergi Plan - How a Vision for Peace was Twisted into a Tool of Hate, <https://foantisemitism.org/kalergi-plan-conspiracy-debunked/>

diskusijās par Izraēlas dalību 2026. gada Eirovīzijas konkursā, zem ierakstiem par 2025. gada 1. augusta un 10. oktobra protestiem Rīgā Palestīnas atbalstam; zem satura par 2026. gada 8. maija LGBTIQ+ solidaritātes gājienu “Alternative Pride” (kas tostarp pauda protestu pret Latvijas dalību Eirovīzijā līdzās Izraēlai).

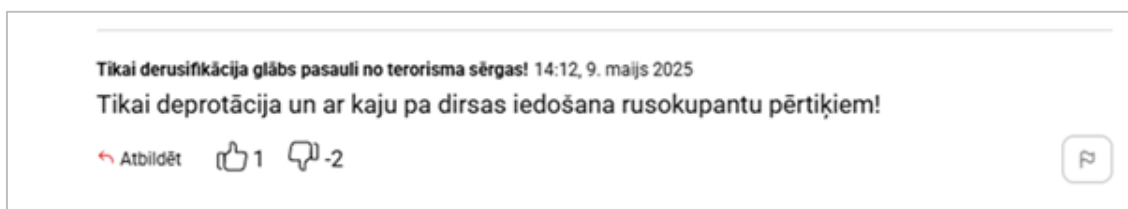
Latvijas komentētāju saturā parādās arī mūsdienu Krievijas propagandas naratīvi. Krievijas kara propaganda regulāri nomelno Ukrainas valdību un prezidentu V. Zelenski ar mērķi attaisnot tās iebrukumu Ukrainā un veikt Ukrainas “denacifikāciju.” Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā, ekstrēmisti, antisemīti, kas pārstāv plašu ideoloģisko spektru, ir izmantojoši karu antisemītisku sazvērestības teoriju izplatīšanai.

Naidīgi vispārinājumi par visu ebreju tautu tiek pausti komentāros, kas vērsti pret Izraēlas premjerministru Benjaminu Netanjahu (tendence, kas turpinās kopš Izraēlas un Palestīnas konflikta eskalācijas); ar cilvēktirdzniecību un dzimumnoziegumiem saistīto Džefriju Epstīnu (tendence, kas pastiprinājās kopš tika atklāta šī cilvēktirdzniecības tīkla saistība ar Latviju).

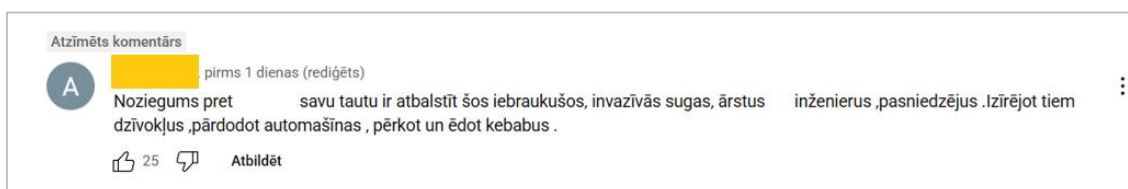
3.2.1.2. Naida runa pret krieviem, indiešiem, latviešiem, u.c.

Pret krieviem vērsta naida runa visbiežāk izpaužas kā etniskie aizskārumi un dehumanizācija. Komentāros tiek lietoti pazemojoši apzīmējumi (“*utainie*”, “*vatņiki*”, “*urlas*”, “*orki*”). Šajā kategorijā regulāri fiksēti: aicinājumi uz diskrimināciju un deportāciju, aicinot visu grupu piespiedu kārtā izraidīt no valsts (piemēram, ar frāzēm par deportēšanu uz “*etnisko dzimteni*”); aicinājumi uz vardarbību un iznīcināšanu: lietojot agresīvu retoriku par fizisku izrēķināšanos vai likvidēšanu; stigmatizācija un baiļu kūdīšana: vispārināti piedēvējot visai tautībai smagus noziegumus (apgalvojot, ka krievi ir zagļi, izvarotāji, pedofili, slepkavas un teroristi).

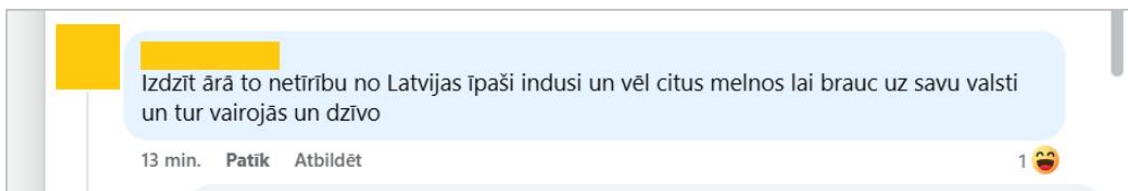

Pret krieviem vērsta naida runas komentāri visbiežāk parādās zem ziņu publikācijām par iekšpolitikas un atceres jautājumiem, piemēram, saistībā ar 9. maiju;³⁶ ārpolitiku un drošību: galvenokārt diskusijās par Krievijas pilna mēroga iebrukumu un karadarbību Ukrainā; valodas lietojumu sabiedrībā: sociālo tīklu diskusijās par krievu valodas prasību pamatotību Latvijas darba tirgū.

Pret indiešiem vērsta naida runa visbiežāk izpaužas kā dehumanizācija (piemēram, salīdzinot ar dzīvniekiem, kukaiņiem vai slimībām) un rasistiski aizskārumi, kur ādas krāsa tiek sasaistīta ar netīrību un antisanitāriem apstākļiem. Tāpat vērojami uz etniskiem aizspriedumiem balstīti apgalvojumi par indiešu neinteligenci un nespēju studēt vai strādāt.

Draudu konstruēšana – tiek izplatīti aicinājumi baidīties un ienīst indiešus, apgalvojot, ka viņu mērķis ir kaitēt Latvijas valsts drošībai un vērst vardarbību pret vietējām sievietēm; etniskā vispārināšana un stigmatizācija: apzīmējums “indietis” vispārināti tiek attiecināts uz gandrīz jebkuru tumšādainu personu, nepārliciecinoties par tās faktisko valstisko vai etnisko piederību. Šāda stigmatizācija visizteiktāk parādās diskusijās par ēdiena piegādes kurjeriem un ārvalstu studentiem. Aicinājumi uz vardarbību: fiksēti gan tieši, gan slēpti vardarbības aicinājumi, piemēram, atsauces uz skinhedu subkultūru vai naidīgi izteikumi par “medību sezonas” atklāšanu.

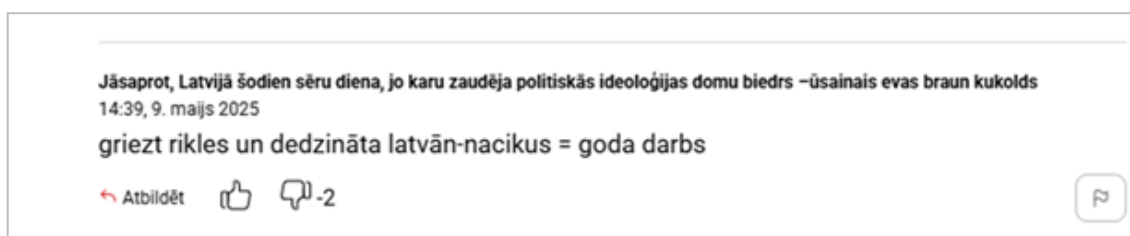
Naida runa pret indiešiem visbiežāk saasinās konkrētu mediju ziņu un sociālo tīklu diskusiju ietekmē. Reklāmas un ziņas par demogrāfiju (2025. gada decembris – 2026. gada janvāris): Piemēram, starptautiskajos medijos izplatītās ziņas un Indijas tūrisma aģentūras “TravelBreed” apmaksātā reklāma platformā Facebook. Tajā tika izmantoti mīti par vīriešu trūkumu Latvijā, aicinot vīriešus no ārzemēm doties uz Rīgu partneru meklējumos.³⁷

³⁶ 9.maijs Latvijā oficiāli ir Eiropas diena, taču postpadomju telpā vēsturiski tiek atzīmēta kā "Uzvaras diena".

³⁷ TV.NET (2026). FAKTOMĀTS } Skaistuļu zemē vīriešu deficīts – kā viltus ziņas par Latviju uzsprāga sociālajos tīklos, 15.janvāris: <https://www.tvnet.lv/8377751/faktomats-skaistulu-zeme-viriesu-deficits-ka-viltus-zinas-par-latviju-uzspraga-socialajos-tiklos>

Diskusijas par pārtikas piegādes kurjeriem (2024–2025): 2024. gada nogalē platformā *TikTok* aizsāktās diskusijas par kurjeru higiēnas prasībām turpinājās arī 2025. gadā, veicinot ksenofobiskus un dehumanizējošus komentārus par darba izpildes kontroli.

Naida runa pret latviešiem visbiežāk izpaužas kā nacionālu aizskārumu saturoši apvainojumi, kuros izmantota noniecinoša sakne “pastal-” (piemēram, “pastal dauņi”) vai dehumanizējošas vārdkopas (piemēram, “pastalainās gnīdas”). Tāpat tiek fiksēti uz fonētisku līdzību balstīti jauni noniecinoši vārdi, kur etnonīms “latvieši” tiek aizstāts ar jēdzienu “latvāņi”, konstruējot tādus salikteņus kā “latvān-naciki” vai “latvāņu nacisti”. Ekstrēmākajos gadījumos fiksēti tieši aicinājumi uz vardarbību un fizisku iznīcināšanu.

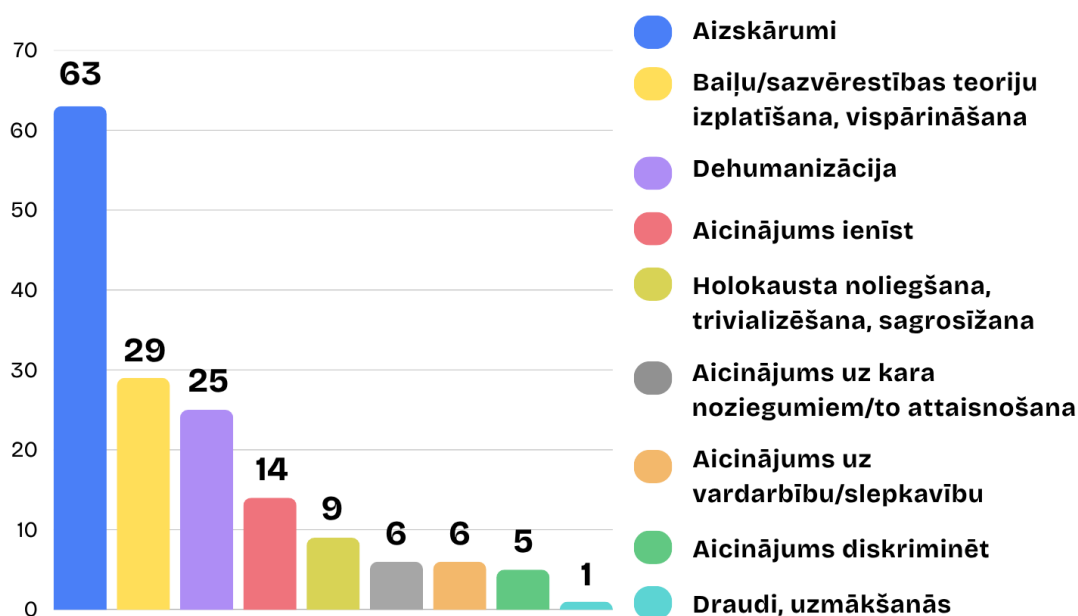
No tematiskā viedokļa naida runas naratīvi pret latviešiem aktualizējas gan lokālā kontekstā, kas saistīts ar vēstures atmiņas jautājumiem (piemēram, 9. maija pasākumiem), gan globālā ģeopolitisku notikumu kontekstā, tostarp saistībā ar Krievijas un Ukrainas karu un Putina režīma politiku. Monitoringa novērojumi liecina, ka naida runas gadījumi pret latviešiem primāri veidojas diskusijās, kas ir tieši vai pastarpināti saistītas ar Krieviju vai krievu valodas statusu; monitoringa periodā netika konstatēts neviens naida runas gadījums, kas atrastos ārpus šī sociālpolitiskā konteksta.

Naida runa pret ukraiņiem izpaužas kā kara bēgļu aizskaršana un dehumanizēšana, tostarp diskriminējošas prasības liegt sociālos pabalstus. Naidis tiek vērsts arī pret Ukrainas karoga un simbolikas izvietojumu Latvijas pilsētvidē. **Pret palestīniešiem** tā izpaužas kā dehumanizācija un noniecināšana, pielīdzinot personas slimībām un parazītiem, kā arī Izraēlas militāro darbību attaisnošana un slavināšana. Šis naida runas veids sociālajos tīklos bieži parādās kopsakarā ar islamofobiju. **Naida runa pret arābiem** izpaužas kā baiļu kurināšana, vispārināti stigmatizējot arābu izcelsmes imigrantus kā noziedzniekus un teroristus. Tā ietver dehumanizāciju un sazvērestības teorijas, kurās arābi tiek dēvēti par ebreju instrumentu Rietumu civilizācijas iznīcināšanai, tādējādi šai

retorikai cieši mijoties ar antisemitismu. **Pret romiem** tā izpaužas kā rasistiska dehumanizācija ādas krāsas dēļ un cita veida cilvēka cieņas un personības noliegšana.

Naida runas uz tautības/etniskās vai nacionālās izcelsmes pamata izpausmju kopsavilkums

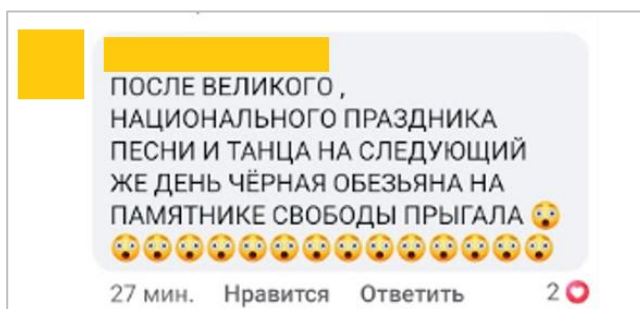
Ilustrācija 8: Naida runas uz tautības/etniskās vai nacionālās izcelsmes pamata izpausmju kopsavilkums (skaits)

3.2.2. Naida runa uz ādas krāsas pamata (rasisms)

Rasistiska naida runa (uz ādas krāsas pamata) tika fiksēta **25% gadījumu** (165 reizes). Šis naida runas veids tiek vērsts pret tumšādainiem cilvēkiem neatkarīgi no viņu etniskās vai nacionālās piederības, izglītības līmeņa, valodu zināšanām vai citiem sociālajiem faktoriem.

Pret tumšādainiem cilvēkiem vērsta naida runa visbiežāk izpaužas kā dehumanizācija – indivīda pielīdzināšana dzīvniekiem, izmantojot tādas apzīmējumus kā “mērkaķi”, “pērtiķi”, “šimpanzes”, “makakas”

vai atbilstošās emocijzīmes (🐒). Tāpat novērota dehumanizējoša salīdzināšana ar

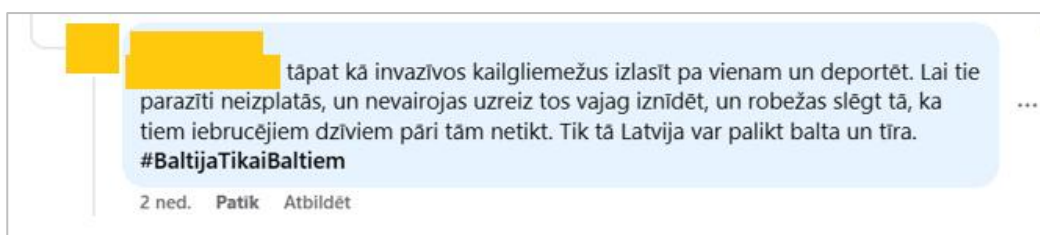
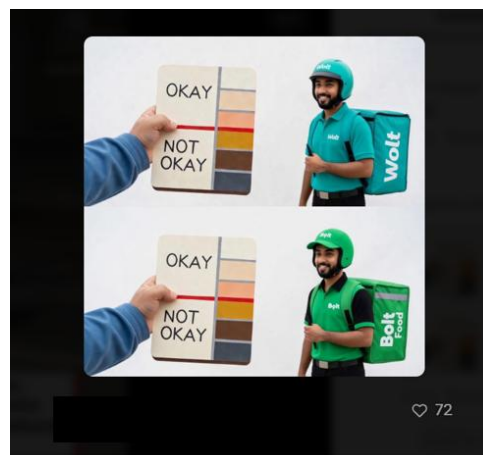

Ilustrācija 9: Tulkojums latviešu valodā: "Jau nākamajā dienā pēc dižajiem nacionālajiem Dziesmu un deju svētkiem melns mērkaķis lēkā pa Brīvības pieminekli"

“suņiem”, “kailgliemežiem”, “tarakāniem”, “mežoniem” un “lopiem”, tostarp izsakot aicinājumus tumšādainus cilvēkus turēt kūtīs vai ievietot zooloģiskajos dārzos.

Izpausmes veidi

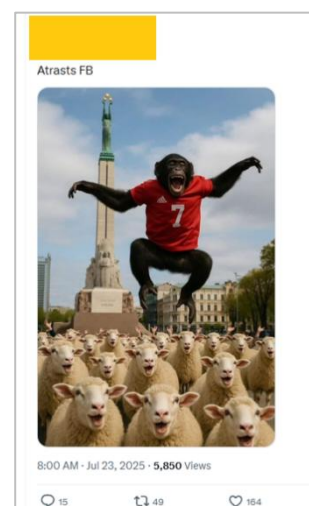
- **Stigmatizācija un baiļu kūdīšana:** vispārināti apgalvojumi, ka visi tumšādainie cilvēki ir teroristi, izvarotāji, pedofili, zagļi un slepkavas;
- **Sazvērestības teoriju izplatīšana:** mītu izplatīšana par tumšādaino cilvēku mērķniecīgu Eiropas teritorijas un vietējās kultūras pārņemšanu, kā rezultātā naida runas autori aicina auditoriju piekopt rasismu un mācīt to bērniem;
- **Aicinājumi uz diskrimināciju un vardarbību:** fiksēti aicinājumi uz fizisku izrēķināšanos vai prasība liegt strādāt atsevišķās profesijās (piemēram, mākslīgā intelekta ģenerētu mīmu veidā demonstrējot, ka ēdiena piegādes kurjera darbs pieļaujams tikai gaišādainiem cilvēkiem).

Tematiskais konteksts

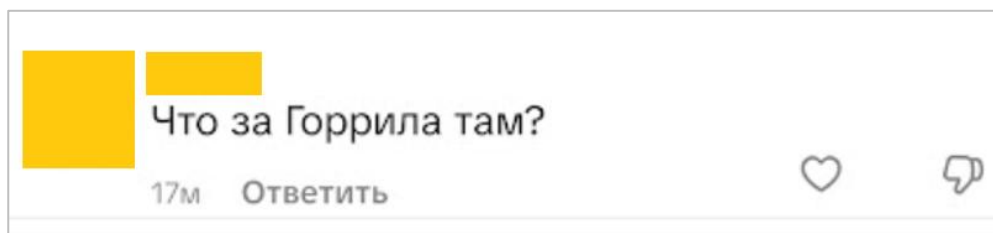
Rasistiska naida runa novērojama gan saistībā ar nozīmīgiem politiskiem un kultūras notikumiem, gan individuālu personu stāstiem:

- **Politiskais konteksts un migrācija:** diskusijas zem publikācijām par trešo valstu imigrantu dzīvi Latvijā, kā arī par mēģinājumiem nelegāli šķērsot Latvijas valsts robežu;
- **Popkultūra un masu mediji (2025. gada jūlijs):** pasauleslavenā satura veidotāja *IShowSpeed* vizīte Rīgā raisīja plašu neverbālās dehumanizācijas vilni, kurā strīmeris komentāros masveidā tika attēlots kā mērķaķis;³⁸

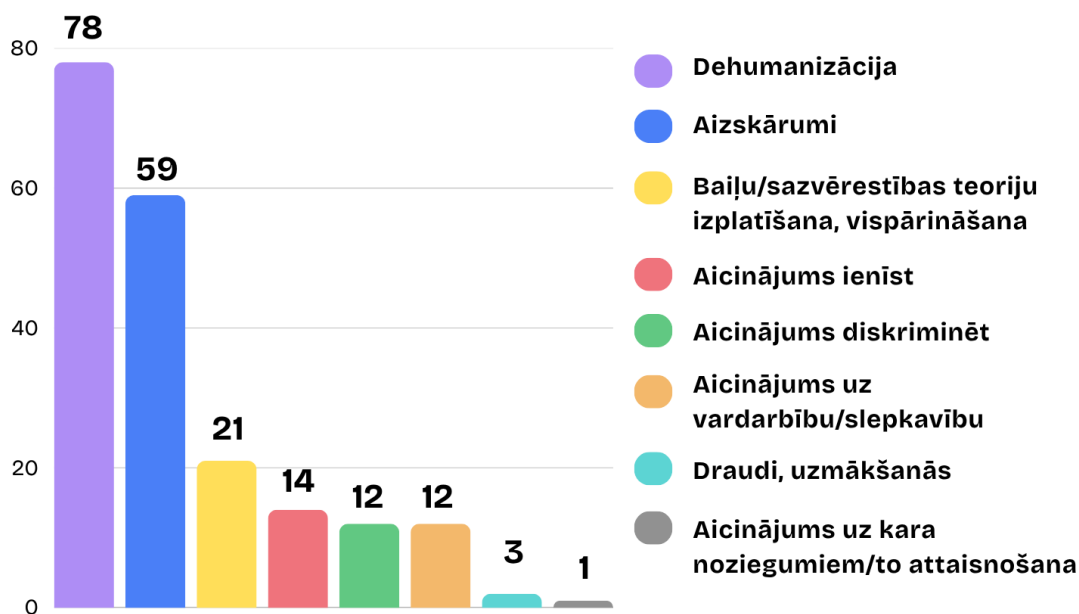
³⁸ LSM.LV (2025). Strīmera «IShowSpeed» vizīte Latvijai izmaksāja 30 000 eiro; sociālajos medijos uzvirmo vētra, 16.jūlijs: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/16.07.2025-strimera-ishowspeed-vizite-latvijai-izmaksaja-30-000-eiro-socialajos-medijos-uzvirmo-vetra.a607002/>

- **Mērķtiecīgs naidis pret ģimenēm, kurās partneriem ir dažāda ādas krāsa:** naida runa regulāri novērojama zem satura, kas atspoguļo partneru ar dažādu ādas krāsu attiecības vai viņu bērnus. Piemēram, platformā *TikTok* zem kādas latviešu gaišādainās sievietes un viņas bērna video tika fiksēta agresīva retorika, nosodot cilvēku ar dažādu ādas krāsu attiecības, kā arī novēlot grūtu nākotni un diskrimināciju pašam bērnam viņa ādas krāsas dēļ.

Ilustrācija 10: Tulkojums latviešu valodā: “Kas tā par gorillu?”

Naida runas uz ādas krāsas pamata izpausmju kopsavilkums

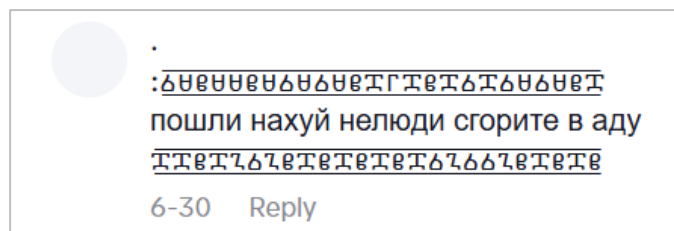
Ilustrācija 11: Naida runas uz ādas krāsas pamata izpausmju kopsavilkums (skaits)

3.2.3. Naida runa pret LGBTIQ+ personām (homofobija un transfobija)

Pret LGBTIQ+ personām vērsta naida runa (balstoties uz personas seksuālo orientāciju un/vai dzimtes identitāti) tika fiksēta **18% gadījumū** (121 reizi). Šajā kategorijā ietverta homofobiska, bifobiska un transfobiska naida runa, jo sociālo tīklu komentāros seksualitātes un dzimtes identitātes jautājumi bieži netiek nošķirti un šie pamati pārklājas.

Šāda naida runa visbiežāk izpaužas kā aizskārumi, patoloģizēšana un aicinājumi uz vardarbību vai iznīcināšanu. Kopienas pārstāvji tiek pasludināti par “garīgi, psihiski un morāli slimiem”, aicinot viņus “ārstēt”, piespiedu kārtā ievietot psihiatriskajā slimnīcā, izolēt no sabiedrības, ieslodzīt cietumā vai izraidīt no valsts. Tāpat vērojama mērķtiecīga dehumanizācija (dēvējot par “knišļiem”, “vanckariem”, “necilvēkiem”, “dabas kļūdām”, “mutantiem”) un demonizācija (saucot par “nācijas lāstu”), kā arī baiļu kurināšana, nepamatoti identificējot kopienu ar pedofiliju, zoofiliju un seksuālu vardarbību.

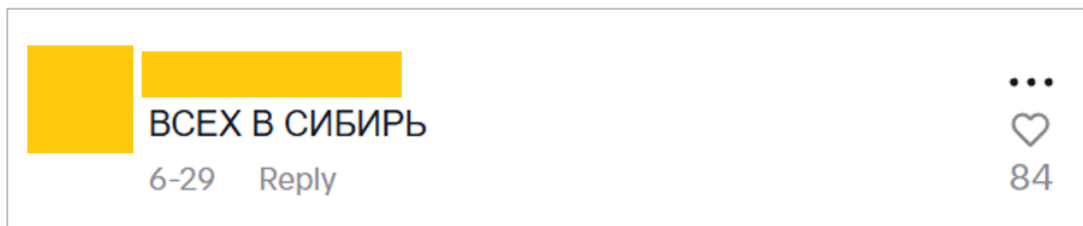

Ilustrācija 12: Tulkojums latviski: “Ejiet nāhuj necilvēki, dedziet ellē”.

Izpausmes veidi

- **Tieši un netieši aicinājumi uz vardarbību un likvidēšanu:** verbāli aicinājumi personas nosist, nošaut, nodedzināt, pārgriezt rīkles, kā arī ekstremas radikalizācijas izpausmes (piemēram, aicinājumi veikt teroraktus, ar automašīnu iebraucot Paida gājiena dalībnieku pulī);
- **Neverbāla agresija:** kustīgo attēlu (*GIF*) un mīmu (*meme*) izmantošana, kurā filmu vai animācijas filmu tēli šauj ar šaujamieročiem;

- **Institucionāla stigmatizācija un "ideoloģijas" mīts:** baiļu kurināšana par šķietamu "LGBTIQ+ ideoloģijas uzspiešanu" izglītības iestādēs un citās valsts institūcijās.

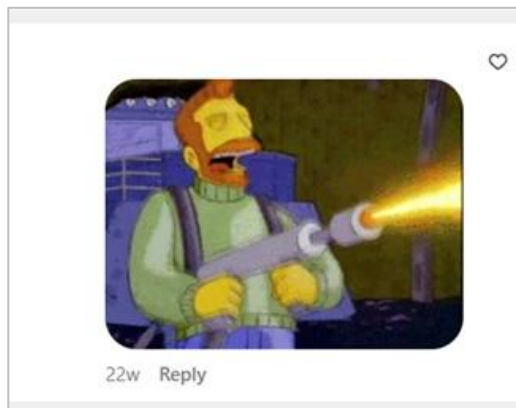
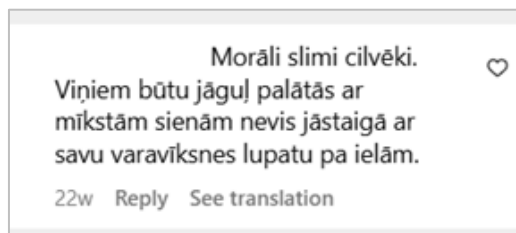

Ilustrācija 13: Tulkojums latviski: "Visus uz Sibīriju"; atsauce uz izsūtīšanu, Padomju Savienības (PSRS) okupācijas režīma pastrādāto masveida iedzīvotāju deportāciju.

Tematiskais konteksts

Naida runas saasinājumi pret LGBTIQ+ kopienu visbiežāk novērojami saistībā ar publiskiem pasākumiem un politiskajām diskusijām:

- **Kopienas redzamības pasākumi un praidi:** naida runa zem ziņām un ierakstiem par ikgadējo praida gājieni, kā arī par 2026. gada 12. maijā Rīgā notikušo pasākumu "Alternative Pride";³⁹
- **Pilsoniskās akcijas un protesti:** agresīvi komentāri zem publikācijām par 2024. gada 12. decembra "dziedošo protestu" pie Saeimas (ko rīkoja jauniešu grupa "Harp" sadarbībā ar Rīgas Kvīru kori un biedrību "Safe Space", lai vērstu uzmanību uz naida runas problēmu);⁴⁰
- **Politiskās diskusijas un likumdošana:** naida runas pieaugums saistībā ar politiskajām debatēm un Saeimas lēmumu par Latvijas izstāšanos no Eiropas Padomes konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencijas), kuras kontekstā dzimtes identitātes jēdziens tika lietots manipulatīvos un homofobiskos naratīvos.⁴¹

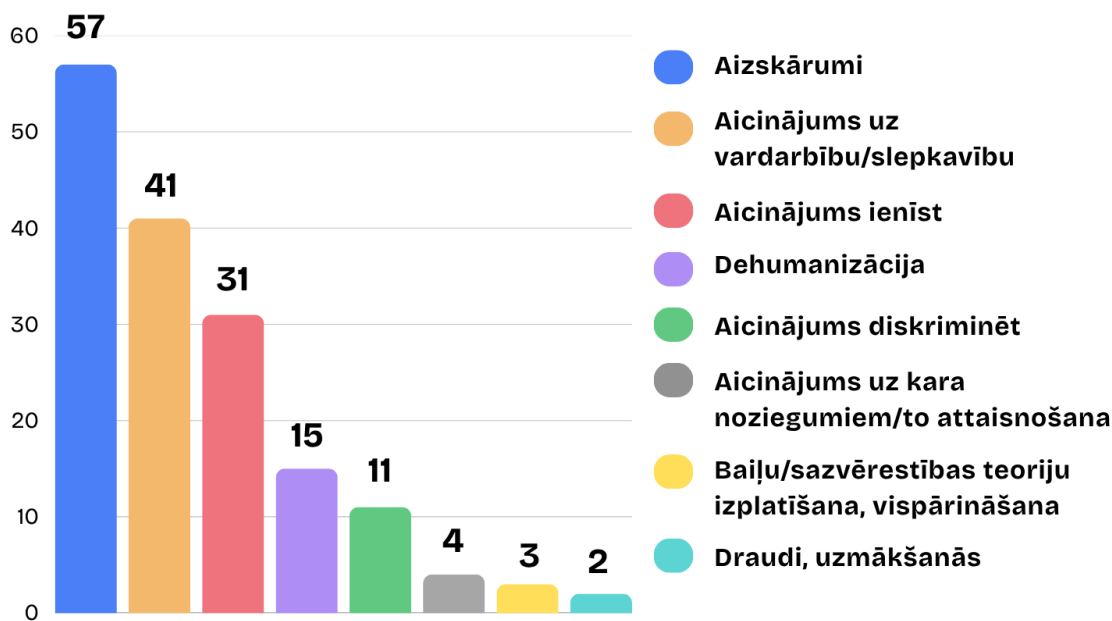

³⁹ SATORI.LV (2026). Rīgā notiks pirmais alternatīvais praidis, 8.maijs: <https://satori.lv/article/riga-notiks-pirmais-alternativais-praidis>

⁴⁰ Eng.lsm.lv (2026). Rally against hate speech by Latvian Saeima Thursday, 12.decembris <https://eng.lsm.lv/article/society/society/12.12.2024-rally-against-hate-speech-by-latvian-saeima-thursday.a579965/>

⁴¹ Saeima.lv (2025). Saeima konceptuāli atbalsta Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas, 12.decembris, <https://www.saeima.lv/aktualitates/saeimas-zinas/35138-saeima-konceptuali-atbalsta-latvijas-izstasanos-no-stambulas-konvencijas>

Naida runas pret LGBTIQ+ izpausmju kopsavilkums

Ilustrācija 14: Naida runas pret LGBTIQ+ izpausmju kopsavilkums (skaits)

3.2.4. Ksenofobiska naida runa

Ksenofobiska naida runa pret imigrantiem (tostarp patvēruma meklētājiem un bēgļiem) tika fiksēta **16% gadījumu** (103 reizes). Šī grupa pētījumā izdalīta atsevišķi, jo minētais saturs nav vērsts pret konkrētām etniskajām vai nacionālajām grupām

Vienlaikus monitoringa dati rāda, ka ksenofobiskā naida runa praksē cieši pārklājas ar rasistisku retoriku – tā gandrīz vienmēr tiek vērsta pret tumšādainiem cilvēkiem un ieceļotājiem no Āfrikas un Āzijas reģiona. Šī naida runa visbiežāk izpaužas kā dehumanizācija un demonizēšana, lietojot tādus apzīmējumus kā “(pus)dzīvnieki”, “pērtiķi/mērkaķi”, “lopi”, “prusaki”, “parazīti”, “mežoni”, “bioatkritumi” vai dēvējot imigrāciju par “invāziju”.

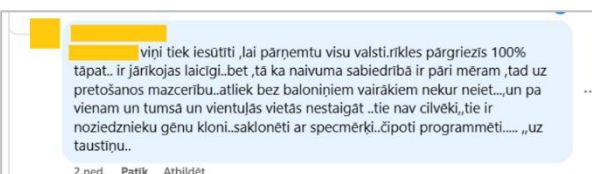
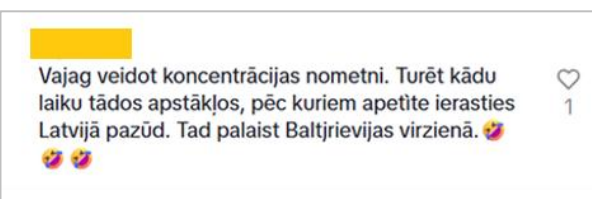
Izpausmes veidi

- **Galējas vardarbības aicinājumi:** aicinājumi uz robežpārkāpējiem šaut, uzrīdīt suņus, izvietot mīnas, ievietot imigrantus koncentrācijas nometnēs vai veikt publiskus nāvessodus iebiedēšanas nolūkā (fiksēts arī gadījums, kurā aicināts neapglabāt pierobežā mirušu migrantu kapos, liedzot cilvēka cienīgu apbedīšanu);
- **Stigmatizācija un sazvērestības teorijas:** vispārināti apgalvojumi, ka visi imigranti ir zagļi, izvarotāji, pedofīli un teroristi, saistot šos naratīvus ar antisemitiskām sazvērestības teorijām;
- **Seksuāla uzmākšanās un iebiedēšana:** mērķtiecīga vēršanās pret sievietēm (īpaši cilvēktiesību aizstāvē un aktivistēm), vēlējot viņām kļūt par izvarošanas vai vardarbības upuriem, lietojot vulgārus aizskārumus un ietekmējot viņu politisko izvēli vai pilsonisko līdzdalību.

Tematiskais konteksts

Ksenofobiska naida runa visizteiktāk parādās saistībā ar drošības jautājumiem un incidentiem sociālajos tīklos:

- **Valsts robežas drošība un robežpārkāpumi:** diskusijas un komentāri zem ziņu publikācijām par nelegālās robežšķērsošanas gadījumiem un aizturētajiem cilvēku pārvadātājiem;
- **Incidenti un to izplatība sociālajos tīklos:** izteikts naida runas saasinājums novērots pēc gadījuma Liepājā, kur tumšādains ēdināšanas uzņēmuma darbinieks tika apsūdzēts par mēģinājumu iepazīties ar nepilngadīgu personu.⁴² Publikāciju sērija un publicista Lato Lapsas izplatītie video materiāli⁴³ kalpoja par iemeslu ksenofobiskas un rasistiskas naida runas vilnim, ko komentētāji vispārināja uz visiem tumšādajiem iedzīvotājiem.

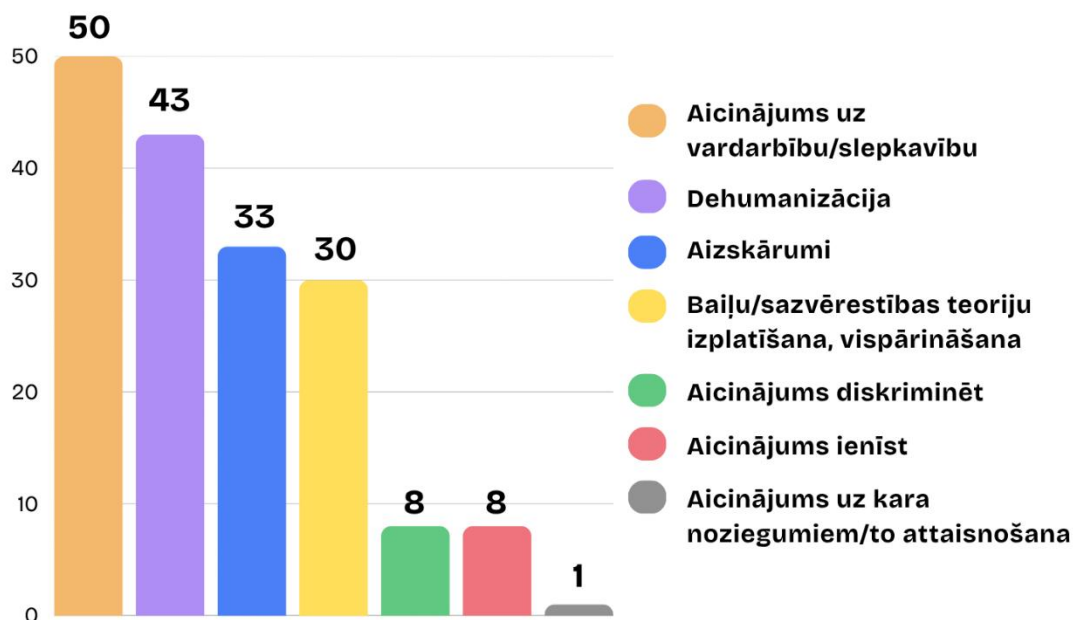

⁴² LSM (2025). Liepājā policija vērtē «Pakistānas kebaba» darbinieka nevēlamu uzmanību pret meiteni; vīrietis atlaists, 2. oktobris: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/02.10.2025-liepaja-policija-verte-pakistanas-kebaba-darbinieka-nevelamu-uzmanibu-pret-meiteni-virietis-atlaists.a616796/>

⁴³ Youtube (2025). Liepājas kebabnīcas atgadījums: šis ir mans ieteikums, un pēcāk nesūdzieties, ka netikāt brīdināti! 22. septembris: <https://www.youtube.com/watch?v=JTZG6uRs3ig&lc=Ugy3dz3Z9n72KbTce1B4AaABAg>

Tiktok (2025). Lato Lapsa, 22. septembris: <https://www.tiktok.com/@latolapsa/video/7552844459382279446>

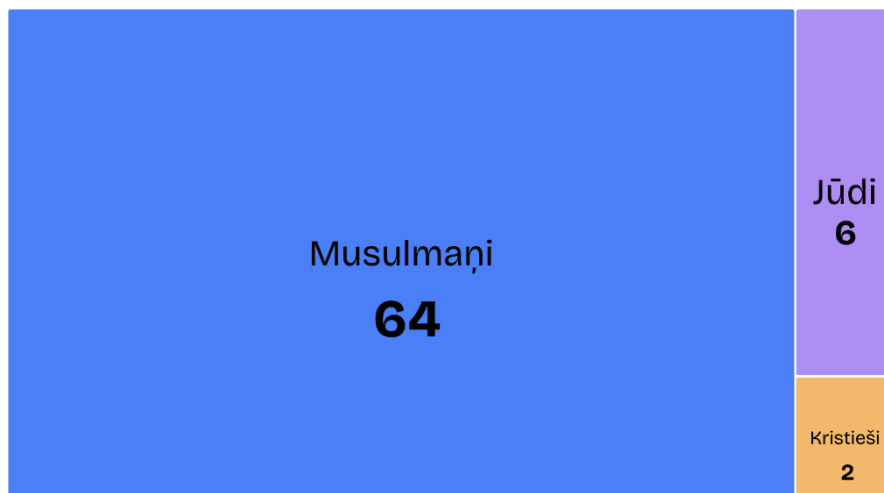
Ksenofobiskas naida runas izpausmju kopsavilkums

Ilustrācija 15: Ksenofobiskas naida runas izpausmju kopsavilkums (skaits)

3.2.5. Naida runa uz reliģiskās piederības pamata

Naida runa uz reliģiskās piederības pamata tika fiksēta **11% gadījumu** (72 reizes). Grupas, pret kurām vērsās, 89% gadījumu ir musulmaņi, 8% jūdi, bet 3% kristieši.

Ilustrācija 16: Naida runas uz reliģiskās pārliecības pamata īpatsvars (skaits)

Naida runa pret musulmaņiem izpaužas kā reliģisko un kultūras apgērību/galvassegu izsmiešana (piemēram, vīriešu un sieviešu apzīmēšana par “dvieļu galvām” vai “lupatu

vecenēm/aitām”), dehumanizācija (dēvējot par “mežonjiem”, “žurkām”, “cūkām”, “mērkaķiem” un “parazītiem”) un demonizācija (saucot par “ļaunumu”, “velniem”, “sātaniem un “demoniem”). Tāpat vērojama baiļu kurināšana, identificējot musulmaņus ar pedofiliju, zoofiliju, kanibālismu, slepkavībām un terorismu.

Izpausmes veidi

- **Vardarbības aicinājumi:** tieši aicinājumi uz fizisku iznīcināšanu (piemēram, nošaušanu);
- **Aicinājumi uz diskrimināciju:** prasības izraidīt musulmaņus no valsts, aizliegt izsniegt autovadītāja un ieroču atļaujas viņu reliģiskās pārliecības dēļ, kā arī valstiski aizliegt islāma reliģisko praksi;
- **Vispārināšana:** noziedzīgu nodarījumu, ko ārvalstīs pastrādājušas atsevišķas personas, attiecināšana uz visiem islāmticīgajiem.

Tematiskais konteksts

- **Politiskās diskusijas, t.sk. aicinājumi aizliegt mošeju būvniecību:** 2025. gada februārī Rīgas vicemērs Edvards Ratnieks (NA) aicināja virzīt grozījumus normatīvajos aktos, lai aizliegtu mošeju būvniecību Latvijā,⁴⁴ savukārt 2025. gada jūnijā sarunu festivālā *Lampa* Rīgas domes deputāts Ansis Pūpols (NA) piedalījās panelīdiskusijā “Mošejas un sabiedrība: vai Rīgā ir vieta visām reliģijām?”⁴⁵ Šie notikumi radīja plašu naidīgu komentāru pieaugumu sociālajos tīklos;⁴⁶
- **Lūgšanas publiskajā telpā (2026. gads):** diskusijas pastiprināja sociālajos tīklos izplatītie video ar musulmaņu lūgšanām – 2026. gadā Pļavniekos (Rīgā) tika fiksētas musulmaņu lūgšanās ārpus telpām (tostarp ramadāna noslēgumā, kad vietas trūkuma dēļ

⁴⁴ X (2025). Edvards Ratnieks, 7. februāris: <https://x.com/EdvardsRatnieks/status/1887789048502087916>

⁴⁵ Festivāls LAMPA (2025). Panelīdiskusija "Mošejas un sabiedrība: vai Rīgā ir vieta visām reliģijām?", 20. jūnijā: <https://festivalslampa.lv/lv/video-arhivs/3039>

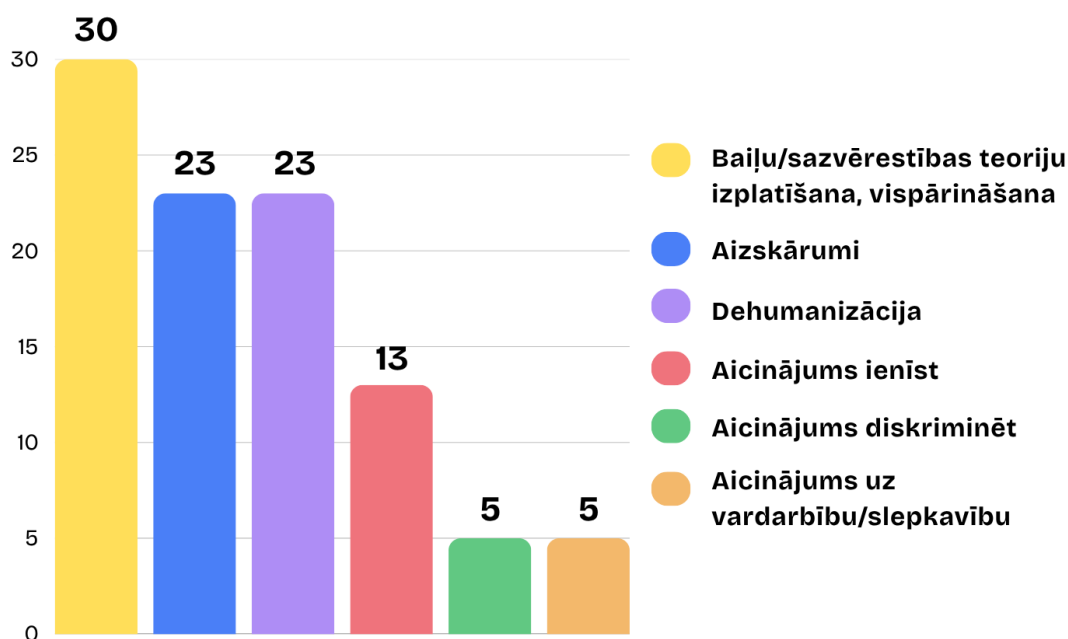
⁴⁶ Neviena musulmaņu draudze nav izteikusi oficiālu lūgumu par mošejas celtniecību.

cilvēki lūdzās uz ietves), kas izraisīja atsevišķu sociālo lietotāju agresīvu reakciju un policijas iesaisti;⁴⁷

- **Ģeopolitiskie notikumi un migrācija:** naida runas pieaugums vērojams saistībā ar Tuvo Austrumu konfliktu (Izraēlas un Palestīnas) un imigrācijas jautājumiem;
- **Vēršanās pret konkrētām personām:** naida runa tika vērsta pret latviešu svarcēlāju Rebeku Kohu, kura 2020. gadā pieņēma islāma ticību.

Pret jūdaistiem un kristiešiem vērsta naida runa identificēta tikai 8 gadījumos. Naida runa pret jūdaistiem visbiežāk izpaudusies kā dehumanizācija, demonizēšana un naida kurināšana, pamatojot to ar atsaucēm uz Jūdu svētajiem rakstiem, reliģiskajām paražām vai sazvērestības teorijām. Tā galvenokārt parādās diskusijās par Izraēlas un Palestīnas konfliktu, kā arī imigrācijas tēmām. Savukārt naida runa pret kristiešiem: izpaužas kā aizskārumi.

Naida runas uz reliģiskās piederības pamata izpausmju kopsavilkums

Ilustrācija 17: Naida runas uz reliģiskās piederības pamata izpausmju kopsavilkums (skaits)

⁴⁷ LSM.LV (2026). Likumi neliedz, bet mošejas nebūvēs. – Vai musulmaņu tiesības var ierobežot, 14.aprīlis, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/14.04.2026-likumi-neliedz-bet-mosejas-nebuves-vai-musulmanu-tiesibas-var-ierobežot.a642778/>

3.2.6. Naida runa uz dzimuma pamata (seksisms)

Seksistiska naida runa monitoringa laikā tika fiksēta **3% gadījumu** (20 reizes). Visos konstatētajos gadījumos tā tika vērsta pret sievietēm.

Seksistiskā naida runa visbiežāk izpaužas kā aizskārums un dehumanizācija, izmantojot degradējošus apzīmējumus (piemēram, “kuces”, “aitas”, “maukas”, utml.), kā arī lietojot seksualizējošu retoriku un objektifikāciju. Tāpat novērota sieviešu inteliģences, kompetences un profesionālo sasniegumu apšaubīšana, apgalvojot, ka sociāli un politiski aktīvas sievietes vadošus amatus sasniegušas, vienīgi nodarbojoties ar prostitūciju.

Izpausmes veidi

- **Seksualizēti vardarbības aicinājumi:** atšķirībā no citām mērķgrupām, kur dominē aicinājumi uz fizisku iznīcināšanu vai apšaušanu, pret sievietēm vērstie vardarbības aicinājumi specifiski izpaužas kā aicinājumi uz seksuālu vardarbību – izvarošanu un piespiedu sterilizāciju;
- **Profesionālo sasniegumu devalvācija un objektifikācija:** publiski un politiski aktīvu sieviešu veikuma reducēšana uz viņu dzimumu vai izskatu;
- **Dzimumā balstītu stereotipu izmantošana:** mērķtiecīga vēršanās pret nepazīstamām personām sociālajos tīklos, izmantojot seksistiskus aizspriedumus (piemēram, aizskarošu komentāru sērijas saistībā ar automašīnas novietošanu stāvvietā).

Tematiskais konteksts

Seksistiska naida runa pārsvarā izplatās saistībā ar sieviešu sabiedrisko līdzdalību, politiskajām debatēm un popkultūru:

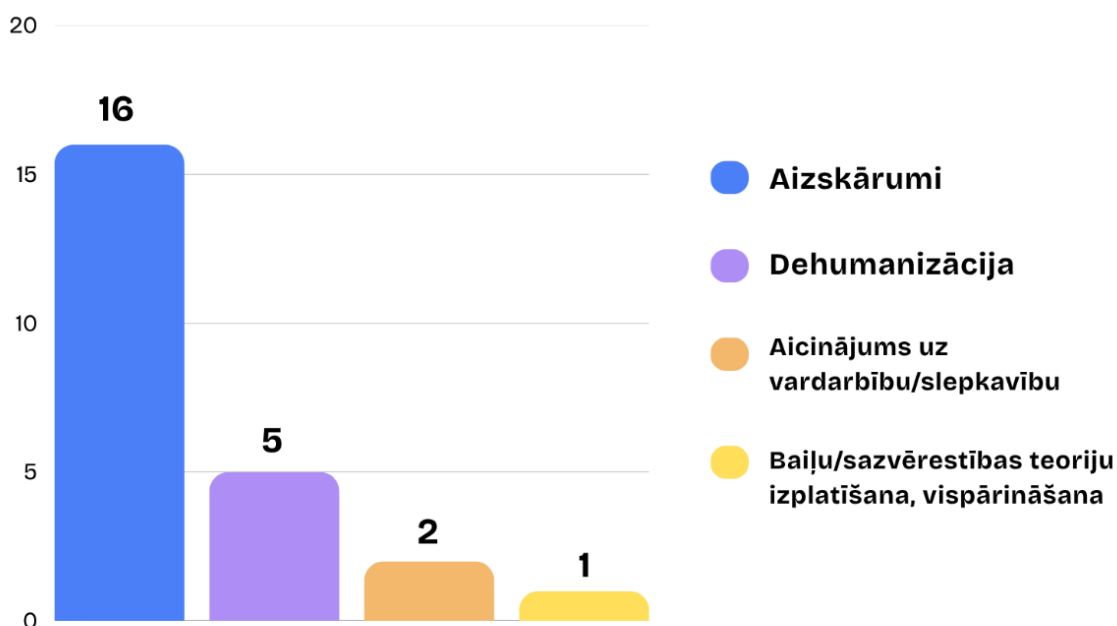
- **Politiskais un starptautiskais aktīvisms:** agresīvi un seksualizēti komentāri novēroti saistībā ar tieslietu ministrijas parlamentārās sekretāres Laumas Paegļkalnas dalību ANO Sieviešu statusa komisijas 70. sesijā Ņujorkā, kurā tika pārrunāti dzimumu līdztiesības un

tiesiskuma jautājumi.⁴⁸ Tāpat šāda retorika fiksēta pret Eiropas Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos Kaju Kallasu;

- **Sabiedriskās diskusijas un publiskā telpa:** seksistiska naida runa parādās zem ierakstiem par sieviešu dalību Paida gājienos, kā arī diskusijās par demogrāfiju, ģimenes veidošanu, bērnu dzimstību un imigrāciju;
- **Popkultūra un izklaides mediji:** seksistiskas naida runas mērķis bijušas arī popkultūras un šova zvaigznes, piemēram, TV šova “Slavenības bez filtra” dalībiece Olga Kambala.

Vairākos gadījumos naida runa tika vērsta pret privātpersonām (sievietēm, kuras nav publiskas personas), aizskarot viņu dzimumu un kompetenci ikdienišķu situāciju diskusijās (piemēram, komentējot transportlīdzekļa novietošanu).

Naida runas uz dzimuma pamata izpausmju kopsavilkums

Ilustrācija 18: Naida runas uz dzimuma pamata izpausmju kopsavilkums (skaits)

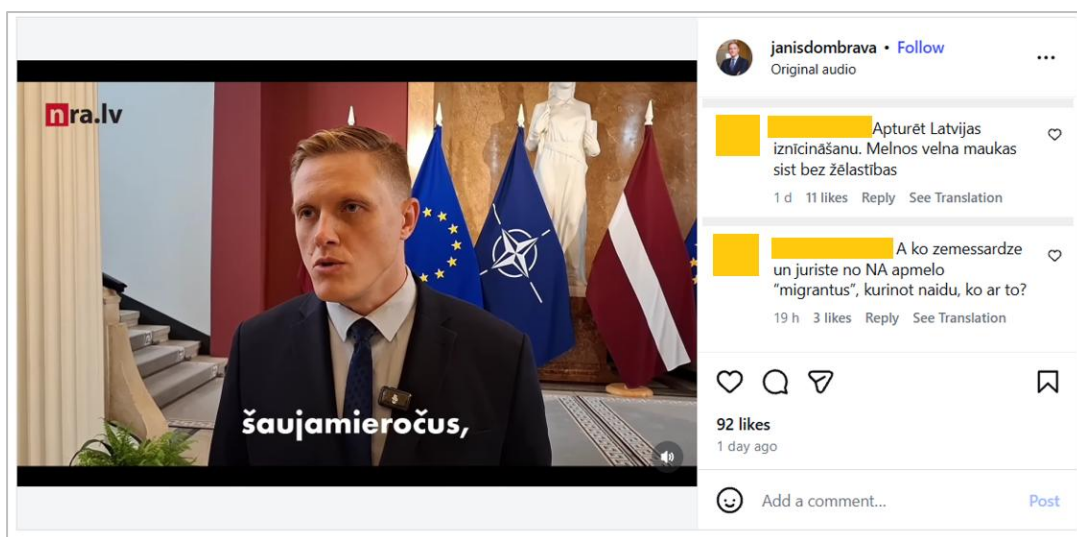
⁴⁸ Tieslietu ministrija (2026). Tieslietu ministrijas parlamentārā sekretāre Lauma Paeglkalna Ņujorkā piedalīsies ANO Sieviešu statusa komisijas 70. sesijā, 6. martā: <https://www.tm.gov.lv/lv/jaunums/tieslietu-ministrijas-parlamentara-sekretare-lauma-paeglkalna-nujorka-piedaliesies-ano-sieviesu-statusa-komisijas-70-sesija>

3.2.7. Naida runas pieaugums pēc 2026. gada jūnija (jaunā monitoringa cikla ievads)

Lai gan pētījuma pamata monitoringa cikls noslēdzās 2026. gada 1. jūnijā un nākamā perioda dati pilnībā tiks apkopoti nākamā gada pārskatā, 2026. gada vasar novērotie notikumi liecina par krasu naida runas pieaugumu. Galvenais šī pieauguma iemesls bija **2026. gada maijā notikusī valdības, t.sk. ministru maiņa**, kā arī atsevišķu amatpersonu publicētā retorika un rasistiski incidenti publiskajā telpā.

Politiskās vides izmaiņas un vērsšanās pret imigrantiem un NVO

Pēc jaunās valdības izveides Iekšlietu ministra amatu ieņēma Jānis Dombrava (*Nacionālā apvienība, NA*), kurš aktīvi pievērsās imigrācijas politikai, kā arī patvēruma meklētājiem.

- **Retorika un paziņojumi:** Ministra apgalvojumi (piemēram, publiski paustais, ka patvēruma meklētāju izmitināšanas centra "Mucenieki" iemītnieki brīvi pārvietojas ar nažiem) un paziņojums medijam *NRA.lv* (2026. gada 26. jūlijā), ka viņš neliedz robežsargiem izmantot šaujāmieročus pret imigrantiem⁴⁹ saistībā ar 21. jūlija incidentu uz robežas,⁵⁰ izraisīja masveidīgu dehumanizējošu izteikumu, baiļu izplatīšanas un uz vardarbību aicinošu komentāru skaitu.

⁴⁹ NRA.lv (2026). VIDEO. Iekšlietu ministrs neliels robežsargiem likt lietā ieročus cīņā ar migrantiem, 23. jūlijā: <https://nra.lv/neatkariga/intervijas/526103-janis-dombrava-par-ierocu-lietosanu-migrantu-atturesana.htm>

⁵⁰ 1188.lv (2026). Vairāki nelegālie migranti uz robežas ar koka pagalem apmētājuši Latvijas karavīrus, 22. jūlijā: <https://www.1188.lv/zinas/vairaki-nelegalie-migranti-uz-robez-as-ar-koka-pagalem-apmetajusi-latvijas-karavirus/70204>

- **Vēršanās pret NVO:** 2026. gada 15. jūlijā iekšlietu ministrs J. Dombrova un kultūras ministrs Nauris Puntulis (NA) informēja, ka ir vērsušies Finanšu ministrijas Revīzijas iestādē. Viņi aicināja paplašināt Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (2021–2027) audita tvērumu un pārbaudīt visus Kultūras ministrijas administrētos projektus. Šie ziņojumi izraisīja agresīvu naida runas pieaugumu ne tikai pret patvēruma meklētājiem, bet arī pret NVO, kas strādā ar integrācijas un bēgļu jautājumiem. Apvainojumiem un verbāliem uzbrukumiem tika pakļauta biedrības “Gribu palīdzēt bēgļiem” un “Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls”.⁵¹

Politiku retorika sociālajos tīklos

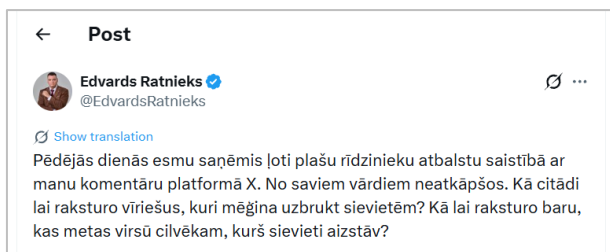
2026. gada vasarā fiksēti vairāki gadījumi, kad paši politiķi sociālajos tīklos izplatījuši vai pārpublicējuši saturu ar naida runas un rasistiskas vardarbības pazīmēm:

⁵¹ Tvent.lv (2026). Dombrova un Puntulis vēlas visu Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projektu auditēšanu, 15. jūlijā: <https://www.tvnet.lv/8509672/dombrova-un-puntulis-velas-visu-patveruma-migracijas-un-integracijas-fonda-projektu-auditesanu>

- **Edvarda Ratnieka (NA) izteikumi:** Rīgas vicemērs E. Ratnieks platformā X, reaģējot uz nepārbaudītu ziņojumu par iespējamu pakistāņu uzmākšanos meitenei un apgalvojumiem par vairāku desmitu pakistāņu (kuri nosaukti aizskarošā apzīmējumā) parādīšanos, it kā reaģējot uz kāda vīrieša meitenes aizstāvību, nosauca par “mērkaķiem”. Skaidrojot savu rīcību, viņš norādīja, ka šo vārdu attiecina uz jebkuru vīrieti, kurš uzmācas sievietēm. Rīgas domes deputātu Ētikas komisijas vadītāja Lauma Paeglkalna (JV) norādīja, ka šāda retorika pārkāpj cieņpilnas komunikācijas robežas, savukārt Tiesībsarga birojs uzsvēra, ka šāda komunikācija nav pieņemama, jo cilvēka cieņa ir demokrātiskas valsts pamatvērtība.⁵² Konkrētajam ierakstam Latvijā tika ierobežota piekļuve, taču tas provocēja ievērojamus imigrantu dehumanizēšanas komentārus, kurā lietotāji masveidā atkārtoja amatpersonas lietoto vārdu “mērkaķi”.

Ilustrācija 19: Dažas dienas pēc E. Ratnieka ieraksta publicēšanas X ierobežoja tam piekļuvi Latvijā

- **Liānas Langas (NA) izplatītais mākslīgā intelekta video:** 2026. gada 29. jūlijā saistībā ar indiešu izcelsmes influenceru Gokulu un boksera Kristapa Zuša viedokļu konfliktu par “Sabiles vīna svētku 2026” teatrālo uzvedumu, Rīgas domes deputāte L. Langa publicēja/pārpublicēja ar ģeneratīvo mākslīgo intelektu radītu video. Tajā bija attēlots, kā bokseris K. Zutis paverdzina un sit ar pātagu tumšādainos ēdiena piegādes kurjerus (“Wolt” un “Bolt”), kā arī nosit influenceru Gokulu. Kaut arī oriģinālais ieraksts no deputātes profila tika dzēsts, par faktu ziņoja Saeimas deputāts Andris Šuvajevs (*Progresīvie*), kuram L. Langa atbildēja, ka ieraksts bijis “MI radīts mākslasdarbs par imigrāciju”. Par šo gadījumu Saeimas deputāte Mairita Lūse (*Progresīvie*) vērsās Valsts

⁵² LSM.LV (2026). Vārdi jāizvēlas piesardzīgāk – Rīgas vicemēra Ratnieka izteikumi sociālajā vietnē izpelnās kritiku, 17. jūlijā: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/17.07.2026-vardi-jaizvelas-piesardzigak-rigas-vicemera-ratnieka-izteikumi-socialaja-vietne-izpelnas-kritiku.a655464/>

drošības dienestā (VDD).⁵³ Video turpināja patstāvīgi izplatīties sociālajos tīklos, kurinot naidu pret indiešiem.⁵⁴

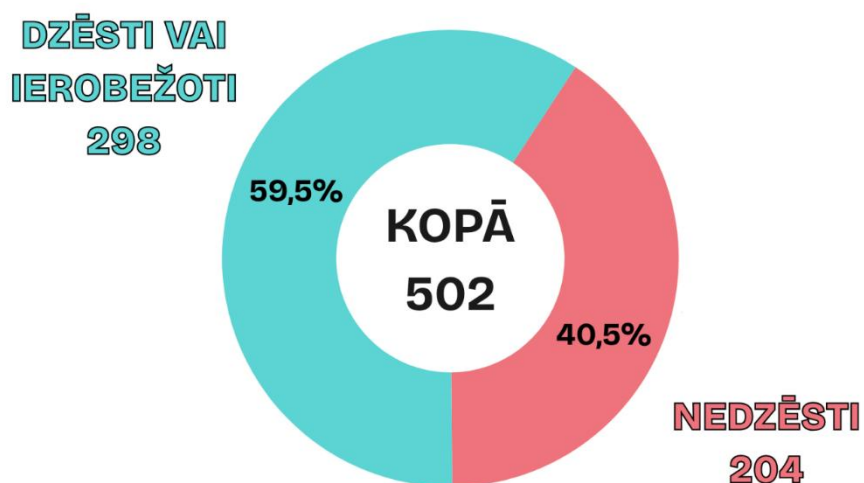
LCC sūdzību pieaugums

2026. gada jūnijā un jūlijā LCC pieauga saņemto sūdzību skaits par iespējamu rasistisku naida runu un aizskaršanu sabiedriskās vietās. Vairākas sūdzības attiecās uz gadījumiem, kad trešās personas bez atļaujas nofilmējušas vai nofotografējušas ģimenes, kuros partneriem ir dažāda ādas krāsa (piemēram, Latvijas pilsoni laulībā ar tumšādainu vīrieti un viņu bērnu) vai tumšādainus cilvēkus un publicējušas šos attēlus sociālajos tīklos ar sarkastiskiem/rasistiskiem aprakstiem, izraisot agresīvu komentāru vilni. Tāpat saņemtas sūdzības par atsevišķu politiķu veidotā satura rasistisko raksturu. Vairākos gadījumos LCC sniedza palīdzību iesniegumu sastādīšanā Valsts policijā, Valsts drošības dienestā un Datu valsts inspekcijā.

⁵³ X (2026). Liāna Langa, 28. jūlijā: https://x.com/liana_langa/status/2082208969632907651

⁵⁴ X (2026). VPPziņas, 29. jūlijā: <https://x.com/VPPzinass/status/2082366072192135216>

3.3. Naida runas uzraudzība sociālajos tīklos

Ilustrācija 20: Ziņotās naida runas dzēšanas un ierobežošanas, nedzēšanas īpatsvars sociālajos tīklos (% un skaits)

Monitoringa ietvaros sociālajos tīklos kopumā tika fiksēti un platformu administratoriem noziņoti **502 naida runas komentāri**. Satura moderācijas rezultātu analīze iezīmē sekojošu dinamiku un platformu reakcijas efektivitāti:

- Turpat **60%** no noziņotajiem gadījumiem tika vai nu **dzēsti vai tiem tika ierobežota piekļuve**, savukārt **40% netika dzēsti**.
- **Satura pilnīga dzēšana**: No 502 noziņotajiem gadījumiem **19% jeb 94 gadījumos** platformas saturu pilnībā dzēsa.
- **Piekļuves ierobežošana (ģeobloķēšana)**: Lielākajā daļā gadījumu – **40,5% jeb 204 reizes** – saturs netika pilnībā izdzēsts, bet tam tika ierobežota piekļuve Latvijas vai Eiropas Savienības teritorijā.
- **Neierobežots saturs**: **40,5% jeb 204 gadījumos** – platformas nevērta nekādas darbības, un noziņotais saturs palika brīvi pieejams publiskajā telpā.

Moderācijas izvērtējums un tiesiskais konteksts

Vērtējot šos datus kopsakarā ar starptautiskajām tiesību normām, iezīmējas vairākas būtiskas iezīmes un izaicinājumi:

- **Digitālo pakalpojumu akta (DPA) ietvars**: Atbilstoši DPA sociālajiem tīkliem nav obligāta pienākuma saturu dzēst globāli, bet gan pirmām kārtām jānodrošina tā piekļuves ierobežošana ES līmenī vai tajā dalībvalstī, kurā saturs atzīts par prettiesisku. Vērtējot platformu rīcību no šāda tiesiskā regulējuma skatpunkta, iznākumu var uzskatīt par pozitīvu **59,5% gadījumu (298 reizes)**, kad nelegālais saturs tika vai nu dzēsts, vai

padarīts nepieejams Latvijas un ES lietotājiem. Savukārt negatīvs iznākums vērojams **40,5% gadījumu (204 reizes)**, kad dzēšana vai ierobežošana nesevoja vispār.

- **Ģeogrāfiskās ierobežošanas problemātika:** Pieeja, kurā nelegāla naida runa tiek bloķēta tikai konkrētas dalībvalsts (piemēram, Latvijas) teritorijā, vērtējama kritiski. Tā kā ES tiesību aktu ES Padomes Pamatlēmumu par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm bija jāpārņem visu ES dalībvalstu nacionālajos tiesību aktos, nelegālajai naida runai vajadzētu tikt ierobežotai visā ES teritorijā, nevis tikai atsevišķās dalībvalstīs.
- **Nepietiekama platformu reakcija:** Fakts, ka 40,5% gadījumu saturs netika ne dzēsts, ne ierobežots, norāda uz joprojām pastāvošajiem robiem platformu automatiskās atpazīšanas un cilvēkmoderācijas procesos, atstājot nelegālu saturu brīvi pieejamu lietotājiem.

Ilustrācija 21: Ziņotās naida runas dzēšanas, nedzēšanas, ierobežošanas proporcija katrā sociālajā tīklā (skaits)

Kopējais ziņojumu skaits dilstošā secībā sadalās šādi: platformā *X* – 184 gadījumi, *TikTok* – 131, *Facebook* – 95, *Instagram* – 58, *Youtube* – 27, bet *Threads* – 7 gadījumi.

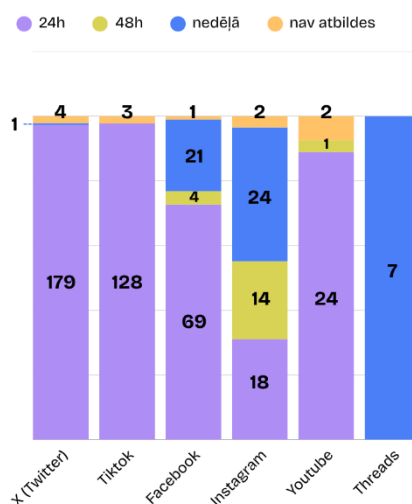
- **Dzēstais saturs:** Visvairāk ierakstu dzēsts platformā *Facebook* (30).
- **Ierobežotais saturs:** Visvairāk ierakstu ierobežots platformā *X* (135), kamēr *Facebook* nav ierobežots neviens gadījums.
- **Nedzēstais saturs:** Proporcioniāli visvairāk nedzēstu (neatbildētu vai atstātu bez rīcības) ziņojumu ir platformā *Facebook* (65), savukārt vismazāk – *Youtube*, kur viss

ziņotais saturs tika vai nu dzēsts, vai ierobežots. Platformā Threads netika dzēsts neviens gadījums.⁵⁵

Sociālo tīklu platformu reaģēšanas laiks

Izvērtējot globālo sociālo tīklu reakcijas ātrumu uz ziņoto naida runas saturu, secināms, ka vairums platformu – *Facebook*, *TikTok*, *YouTube* un *X* – lēmumu par satura dzēšanu, piekļuves ierobežošanu vai satura atstāšanu pieņem **24 stundu laikā**. Lai gan *Facebook*, *Instagram* un *Threads* atrodas viena uzņēmuma (*Meta*) pārvaldībā, to reaģēšanas praksē novērojamas atšķirības: atšķirībā no *Facebook*, platformas *Instagram* un *Threads* atbildi par ziņoto saturu visbiežāk sniedz ilgākā laika posmā – **nedēļas laikā**.

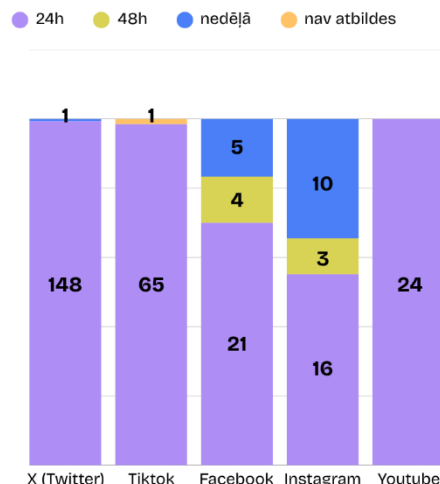
Neatbildētie ziņojumi: No 502 ziņotajiem gadījumiem tikai 2,4% jeb 12 gadījumos atbilde par satura izvērtēšanas rezultātu netika saņemta vispār.

Ilustrācija 22: Atbildes saņemšanas laika īpatsvars par sociālajos tīklos ziņoto naida runu (skaits)

Ātra satura ierobežošana (24 stundu ietvaros): Lielākoties platformas nelegālo saturu ierobežo vai dzēš 24 stundu laikā. *YouTube* visus dzēšanas un ierobežošanas gadījumus nodrošināja pilnībā 24 stundu ietvaros. Platformās *X* un *TikTok* fiksēts tikai pa 1 izņēmuma gadījumam, kad saturs izdzēsts vēlāk: platformā *X* tas prasīja nedēļas laiku, savukārt *TikTok* saturs tika izdzēsts, nesniedzot lietotājam oficiālu atbildi.

⁵⁵ *Threads* ES ir 8 miljoni lietotāju, tas nav liels sociālo tīklu sarakstā un arī nav parakstījis Rīcības kodeksu+

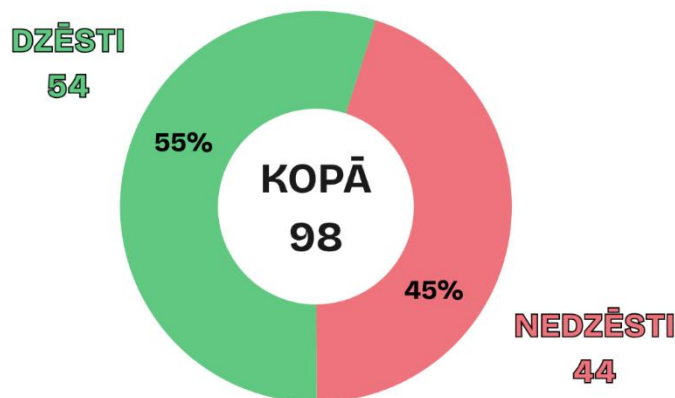

Ilustrācija 23: Dzēstās vai ierobežotās naida runas dzēšanas vai ierobežošanas laika īpatsvars (skaits)

3.4. Naida runas uzraudzība Latvijas ziņu portālos

Ilustrācija 24: Ziņotās naida runas dzēšanas un nedzēšanas īpatsvars katrā monitorētajā Latvijas ziņu portālā (skaits)

Ilustrācija 25: Ziņotās naida runas dzēšanas un nedzēšanas īpatsvars monitorētajos Latvijas ziņu portālos kopā (% un skaits)

Veicot monitoringu Latvijas ziņu portālos, galvenais mērķis bija pārliecināties par ziņu portālu redakciju reakciju uz saņemtajiem paziņojumiem par iespējamu naida runu.

Monitoringa laikā Latvijas ziņu portālu administrācijām kopumā tika noziņots par **98 naida runas komentāriem**. Ziņoto gadījumu sadalījums pa medijiem un to dzēšanas efektivitāte:

- **LA.lv:** noziņoti **83 komentāri**, no kuriem tika dzēsti **51**;
- **Apollo.lv:** noziņoti **6 komentāri**, no kuriem netika dzēsts **neviens**;
- **Jauns.lv:** noziņoti **3 komentāri**, no kuriem netika dzēsts **neviens**;
- **Delfi.lv:** noziņoti **3 komentāri**, no kuriem tika dzēsts **1**;
- **Rus.delfi.lv:** noziņoti **3 komentāri**, no kuriem tika dzēsti **2**.

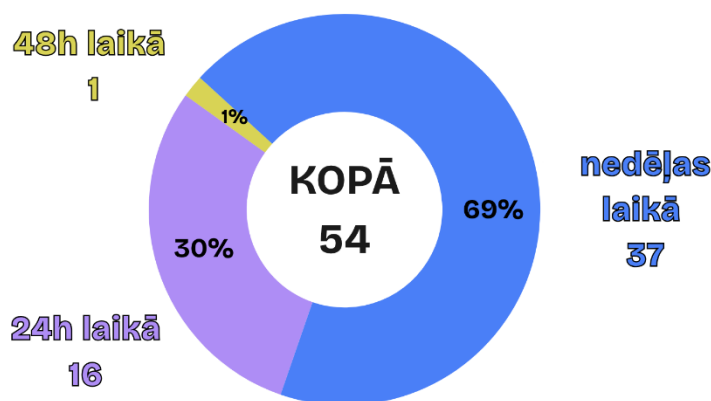
Par **LA.LV** tika ziņots visbiežāk, jo arī iepriekšējā monitoringā tajā novērots lielākais komentētāju skaits un prettiesiska naida runa.

Atgriezeniskā saite un reaģēšanas laiks

Rīku funkcionalitātes ziņā būtisks trūkums ir atgriezeniskās saites trūkums – **neviens no Latvijas ziņu portāliem tehniski nenodrošina paziņojumu vai atbildi ziņotājam** par gadījuma izskatīšanas gaitu vai pieņemto lēmumu. Šī iemesla dēļ katra noziņotā komentāra statuss tika pārbaudīts manuāli trīs laika intervālos: pēc 24 stundām, pēc 48 stundām un vienu nedēļu pēc ziņošanas.

Kopsummā visos Latvijas ziņu portālos tika dzēsti **54 komentāri** (no 98 noziņotajiem), un to dzēšanas laiks sadalījās sekojoši:

- **24 stundu laikā:** dzēsti **16 komentāri**;
- **48 stundu laikā:** dzēsts **1 komentārs**;
- **Aptuveni nedēļas laikā:** dzēsti **37 komentāri**.

Ilustrācija 26: Ziņotās naida runas dzēšanas laika īpatsvars monitorētajos Latvijas ziņu portālos kopā (% un skaits)

3.4.1. Ziņošanas iespējas monitoringa ietvaros apskatītajos Latvijas ziņu portālos

Latvijas ziņu portāliem nav vienotas pieejas, kā tie ļauj ziņot par naida runas saturu. Turpmākajās apakšnodalēs, kas apskata katras pieminētās platformas ziņošanas par naida runu iespējas.⁵⁶

3.4.1.1. Delfi.lv un Rus.delfi.lv ziņošanas mehānismi un noteikumi

Ziņu portāla *Delfi.lv* lietošanas noteikumos⁵⁷ paskaidrots: ja lietotājs pamana komentāru, kas ir pretrunā ar portāla noteikumiem, viņam ir tiesības par to ziņot redakcijai, nospiežot pie attiecīgā komentāra esošo pogu **“Ziņot redaktoram”**. Pēc ziņojuma saņemšanas redakcija (ja saskaņā ar tādu nepieciešamību) vienas nedēļas laikā veic izmaiņas, piemēram, dzēš neatbilstošo komentāru.

Ziņošanas rīka funkcionalitāte un ierobežojumi:

- **Nav iespējas norādīt iemeslu:** Izmantojot funkciju "Ziņot redaktoram", lietotājam nav iespējas atzīmēt pārkāpuma kategoriju vai pašrocīgi ierakstīt un paskaidrot ziņošanas iemeslu.
- **Tiešo saišu (hipersaišu) trūkums:** Konkrētus komentārus nav iespējams fiksēti identificēt ar atsevišķu hipersaiti. Komentāra dzēšanu vai saglabāšanu var pārbaudīt vienīgi manuāli, atverot attiecīgā raksta komentāru sadaļu un pārskatot visus ierakstus.
- **Atgriezeniskās saites trūkums:** Portāls nesniedz nekādu atgriezenisko saiti ziņotājam par lēmuma gaitu vai rezultātu.

Brīdinājumi un lietotāju atbildība: Virs katra raksta komentāru sadaļas ir izvietots brīdinājuma teksts:

“Delfi” juridiski neatbild par rakstiem pievienotajiem lasītāju viedokļiem, kā arī aicina lasītājus, paužot viedokļus, ievērot morāles un pieklājības normas, nekurināt un neaicināt uz rasu naidu, iztikt bez rupjībām. Lūguma neievērošanas gadījumā “Delfi” patur tiesības liegt viedokļa paušanas iespēju.

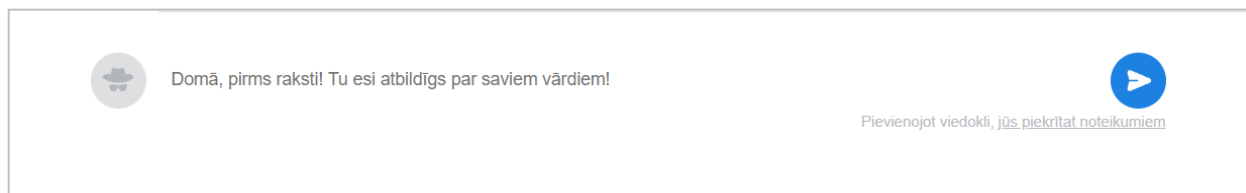
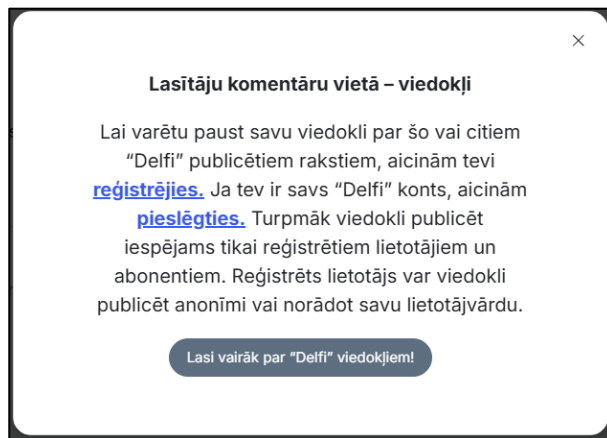
⁵⁶ Dati par ziņu portālu noteikumiem attiecībā uz naida runu saturoša satura publicēšanu un ziņošanu par tādu saturu, kā arī par pašu ziņošanas funkciju ziņu portālos skatīti un apkopoti 29/06/2026.

⁵⁷ Delfi.lv. Lietošanas noteikumi: <https://www.delfi.lv/noteikumi#viedkoli>

Lai pievienotu komentāru, lietotājam ir obligāti jāizveido profils. Reģistrācijas un komentēšanas procesā tiek uzrādīts papildu aicinājums atbildēt par savu rakstīto saturu un norāde uz noteikumiem (pievienojot komentāru, lietotājs apliecina piekrišanu noteikumiem).

Delfi.lv noteikumos atrunāts, ka portāls neuzņemas juridisku atbildību par pievienoto viedokļu saturu, kā arī patur tiesības dzēst *“viedokļus, kas kurina nacionālo, etnisko, rasu, reliģijas vai cita veida naidu vai raisa nesaticību”*. Tāpat noteikumos ietverts aizliegums publicēt *“materiālus, kas aizskar personas godu un cieņu, ir pretēji labiem tikumiem; materiālus, kas aicina uz vardarbību, rasu naidu vai citu prettiesisku darbību veikšanu”*.

Identiska ziņošanas kārtība, saskarne, ierobežojumi un noteikumi darbojas arī portāla krievu valodas versijā *Rus.delfi.lv*⁵⁸.

3.4.1.2. LA.lv ziņošanas mehānismi, anonimitāte un komentēšanas politika

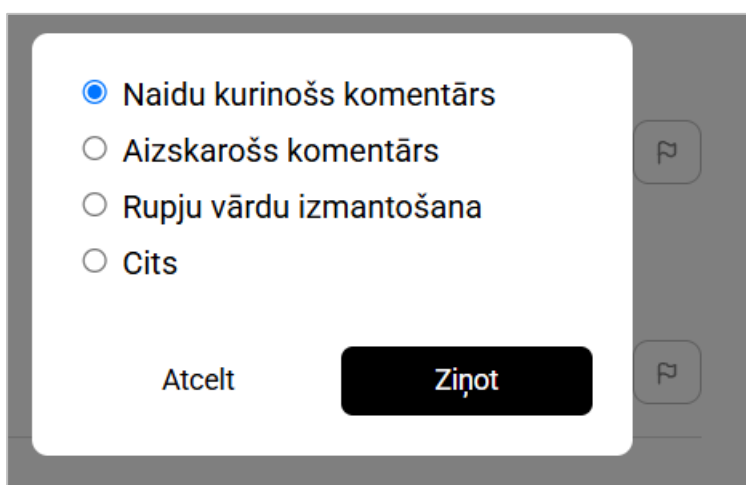
Atšķirībā no *Delfi.lv* un *Rus.delfi.lv*, *LA.lv* ziņošanas poga (karodziņa formā), piedāvā atzīmēt, kāds ir satura ziņošanas iemesls, piedāvājot arī iespēju “naidu kurinošs komentārs”. Taču – tāpat kā *Delfos* – arī šeit nevienu komentāru konkrēti nav iespējas fiksēt, jo to nevar atvērt ar atsevišķu hipersaiti – komentāra dzēšanu var pārbaudīt tikai manuāli atverot konkrētā raksta komentāru sadaļu un pārbaudīt, vai konkrētais komentārs aizvien ir atrodams zem raksta; nekāda atgriezeniskā saite netiek nodrošināta.

Ziņu portāls *LA.lv* izmanto atšķirīgu pieeju nekā *Delfi.lv* un *Rus.delfi.lv*, nodrošinot izvērstākas satura kategorizēšanas iespējas ziņošanas brīdī.

⁵⁸ Rus.delfi.lv. Правила пользования: <https://rus.delfi.lv/pravila#mneniya>

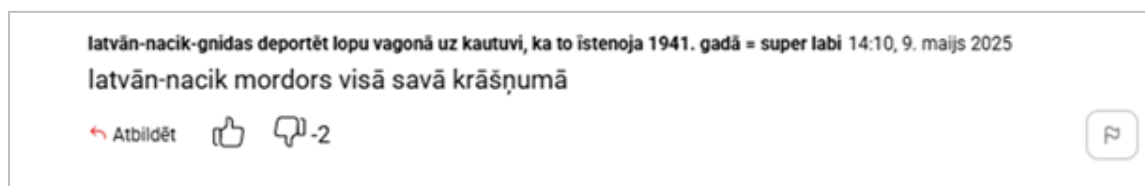
Ziņošanas rīka funkcionalitāte un ierobežojumi:

- **Kategoriju izvēle:** Atšķirībā no *Delfi.lv*, portālā *LA.lv* ziņošanas poga (veidota karodziņa formā) piedāvā lietotājam atzīmēt konkrētu satura ziņošanas iemeslu, tostarp izvēloties opciju “**naidu kurinošs komentārs**”.
- **Tiešo saišu (hipersaišu) trūkums:** Līdzīgi kā citos ziņu portālos, arī *LA.lv* komentārus nav iespējams identificēt vai nofiksēt ar atsevišķu hipersaiti. Komentāra dzēšanu var pārbaudīt vienīgi manuāli, atverot attiecīgā raksta komentāru sadaļu un pārskatot, vai ieraksts joprojām ir redzams.
- **Atgriezeniskās saites trūkums:** Portāls nesniedz nekādu atgriezenisko saiti ziņotājam par lēmuma pieņemšanas gaitu vai rezultātu.

Lietotāju anonimitāte un segvārdu izmantošana:

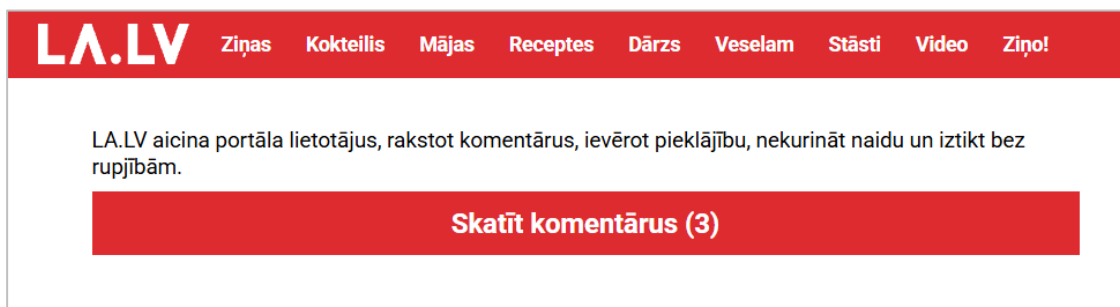
- **Komentēšana bez faktiskas reģistrācijas:** Komentāru portālā *LA.lv* var pievienot ikviens lietotājs bez iepriekšējas reģistrācijas vai kontaktinformācijas sasaistes. Kaut arī ievades lodziņā tiek prasīts ierakstīt vārdu, lietotāji pamatā izmanto brīvi izvēlētus segvārdus. Viens indivīds var secīgi publicēt vairākus komentārus ar dažādiem segvārdiem.
- **Naida runa segvārdos:** Monitoringa laikā novērots, ka atsevišķi komentāru autori naidu kurinošu retoriku un aizskārumus ietver jau paša segvārda nosaukumā, nevis tikai komentāra teksta laukā.

- **Noteikumi, juridisko atbildība un datu nodošana:** Pirms komentāru sadaļas atvēršanas ir izvietots brīdinājums:

“LA.LV aicina portāla lietotājus, rakstot komentārus, ievērot pieklājību, nekurināt naidu un iztikt bez rupjībām.”

Pēc publicēšanas komentārs uzreiz kļūst redzams visiem lietotājiem. Pirms satura iesniegšanas lietotājam ir jāapliecina piekrišana portāla noteikumiem, kuri aizliedz izteikt viedokļus, kas *“kurina nacionālo, etnisko, rasu, reliģijas vai cita veida naidu vai raisa nesaticību”*.

Saskaņā ar publicēto komentāru politiku un noteikumiem⁵⁹:

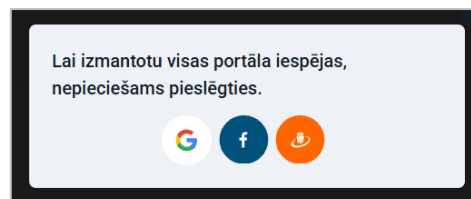
- *LA.lv* nenes juridisku atbildību par pievienoto komentāru saturu un patur tiesības jebkurā brīdī dzēst atsevišķus komentārus vai visu komentāru kopumu, kas neatbilst portāla politikai vai aizskar citu personu tiesības.
- Rupju vai atkārtotu pārkāpumu gadījumā portāls patur tiesības uz laiku liegt lietotājam iespēju pievienot viedokli un izmantot izvēlēto segvārdu.
- Informāciju par lietotājiem (tostarp datora IP adresi, no kuras pievienots komentārs) *LA.lv* tiesībsargājošajām iestādēm sniedz tikai pēc oficiāla rakstveida pieprasījuma saņemšanas, ja autors tiek saukts pie atbildības par aizskaroša viedokļa izteikšanu.

3.4.1.3. Jauns.lv reģistrācijas prasības, ziņošanas rīku disfunkcija un noteikumi

Ziņu portāls *Jauns.lv* izmanto atšķirīgu pieeju lietotāju identifikācijai, pieprasot obligātu autorizāciju caur trešo pušu sociālajiem tīkliem vai e-pasta pakalpojumu sniedzējiem.

Autorizācija un lietotāju identifikācija:

- **Obligātā reģistrācija:** Saskaņā ar portāla lietošanas noteikumiem komentāru pievienošana, atbildēšana vai ziņošana par saturu ir pieejama tikai

⁵⁹ LA.lv. Komentāru politika un autortiesības: <https://www.la.lv/komentaru-politika-un-autortiesibas>

autorizētiem lietotājiem, izmantojot *Google*, *Facebook* vai *Draugiem.lv* profilu.

- **Profili un anonimitāte:** Pateicoties kontu sinhronizācijai, pie katra komentētāja attēla ir redzama ikona, kas norāda autorizācijas veidu (monitoringā pārsvarā fiksēti *Google/Gmail* profili). Tomēr praksē tas nenodrošina personu reālo identitāti, jo lietotāji pamatā izmanto neīstus vārdus, pseidonīmus un anonīmus profila attēlus.
- **Tehniskās problēmas ar ziņošanas rīku:** Monitoringa laikā tika konstatēta būtiska sistēmas kļūme – lai gan **ziņošanas poga vizuāli pastāv, tā ir neaktīva**. Līdz ar to lietotājam praktiski nav iespējams noziņot par pārkāpumiem caur portāla saskarni.
- **Komentēšanas noteikumi un juridiskais rāmis:** Pie komentēšanas lauka esošajā sadaļā “Lasīt komentāru noteikumus” nav ietverts neviens punkts par kārtību, kādā lietotāji var ziņot par pārkāpumiem. Vienīgā ar ziņošanu saistītā norāde ir atruna, ka “*SIA “Izdevniecība Rīgas Viļņi” ir tiesības informēt uzraudzības iestādes par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem.*”

Portāla noteikumos atrunāti šādi pamatprincipi:

- **Atbildības sadalījums:** Par komentāra saturu pilnu atbildību nes tā izplatītājs (lietotājs). Portāls par pievienotajiem komentāriem neatbild, bet patur tiesības dzēst normatīvajiem aktiem neatbilstošu saturu un liegt pieeju komentāru sadaļai lietotājiem, kuri pārkāpj noteikumus.
- **Satura aizliegumi:** Komentāros stingri aizliegts izplatīt materiālus, kas pauž diskrimināciju, musina uz naida kurināšanu, kā arī saturus, kuros izcelta vardarbība, aicinājumi uz vardarbību vai draudi. Noteikumos uzsvērts, ka pārkāpēji saucami pie civiltiesiskās, administratīvās vai kriminālās atbildības.
- **Konfidencialitāte un datu nodošana:** Portāls aizsargā komentāru autoru konfidencialitāti un informāciju par autoriem (tostarp IP adresi) sniedz tikai tiesībsargājošajām iestādēm uz oficiāla rakstveida pieprasījuma pamata.

3.4.1.4. Apollo.lv ziņošanas mehānismi, reģistrācijas prasības un TVNET Grupas noteikumi

Ziņu portālā *Apollo.lv* (kas ietilpst media grupā *TVNET Grupa*) ir izstrādāta skaidra ziņošanas sistēma un vienota komentēšanas politika.

Ziņošanas rīka funkcionalitāte:

- **Ziņošana un kategoriju izvēle:** Par neatbilstošu komentāru portālā var noziņot jebkurš lietotājs. Ziņošanas procesā ir iespējams izvēlēties un norādīt konkrētu iemeslu, tostarp atsevišķi izdalītu opciju “Naida kurināšana”.

Reģistrācija un lietotāju mijiedarbība:

- **Obligātā reģistrācija:** Lai gan ziņošana ir pieejama brīvi, citas darbības – komentāra pievienošana, atbildēšana uz citu ierakstiem vai balsošana (“patīk”/“nepatīk”) – prasa obligātu autorizāciju. Lietotājs var izveidot profilu, izmantojot e-pasta adresi un paroli, vai arī ielogoties ar esošu *Facebook* vai *Google (Gmail)* kontu.
- **Saites uz noteikumiem:** Reģistrācijas brīdī lietotājam ir obligāti jāapstiprina piekrišana portāla lietošanas un komentēšanas noteikumiem. Hipersaite reģistrācijas formā aizved uz pilno *TVNET Grupas* noteikumu sadaļu⁶⁰. Papildus tam komentēšanas noteikumi un vadlīnijas ir brīvi pieejamas un izlasāmas tieši zem komentāra pievienošanas lauka.

Komentēšanas politika, dzēšanas termiņi un datu aizsardzība: Noteikumos, kas attiecas uz visiem *TVNET Grupas* portāliem, definēti šādi satura moderācijas pamatprincipi:

- **Aizliegtā satura definīcija:** Komentēšanas vidē netiek pieļauti un tiek dzēsti komentāri, kas “satur rupjības; kurina karu, naidu starp tautībām un rasēm; mudina uz narkotisko vielu un ieroču izmantošanu, valsts varas gāšanu vai nodošanu, vai fizisku izrēķināšanos ar konkrētām personām; izplata melus vai nepamatoti nonievā citas personas”.

⁶⁰ TVNETgrupa.lv. Terms: <https://www.tvnetgrupa.lv/terms/lv/>

- **Moderācijas izpildes termiņš:** Attiecībā uz noziņoto saturu izskatīšanas un dzēšanas laiku noteikumos fiksēts, ka neatbilstošs komentārs tiek dzēsts **saprātīgā laikā** pēc ziņojuma saņemšanas.
- **Pārejas mehānismi un sadarbība ar iestādēm:** Portāla noteikumos paredzēti dažādi nepiemērota satura ierobežošanas paņēmieni, tostarp automātiskie vārdu filtri, atkārtotu pārkāpēju IP adresu bloķēšana un ziņojumu pārsūtīšana tiesībsargājošajām iestādēm. Pēc tiesas vai citu iestāžu oficiāla pieprasījuma portāls izdod visu saglabāto informāciju par lietotājiem un pārkāpumiem.

4. Rekomendācijas

- Ievērojama daļa naida runas sociālajos tīklos parādās zem plašsaziņas līdzekļu pārpublicētā satura. Latvijas plašsaziņas līdzekļiem, kas pārpublicē to veidoto saturu sociālajos tīklos, ir jāparedz resursi naida runas uzraudzībai jeb moderēšanai interneta lietotāju publicētajos komentāros, īpaši uzraugot saturu, kas skar sabiedrībā jūtīgas jeb pretrunīgi vērtētas tēmas
- Ir jāstiprina tiesību aizsardzības iestāžu darbinieku, īpaši policijas darbinieku, spēja identificēt un izmeklēt naida runas gadījumus, nodrošinot padziļinātas zināšanas par naida runu pēc dažādām pazīmēm, tostarp par rasistisku, antisemitisku un pret LGBTIQ+ vērstu naida runu.
- Cīņai ar naida runu ir nepieciešama visaptveroša pieeja. Tā ietver ne tikai naida runas uzraudzību, dzēšanu un sankciju piemērošanu, bet arī tās prevenciju. Ir nepieciešams celt sabiedrības, jo sevišķi jauniešu izpratni par naida runas ietekmi un kaitīgumu. Valstij ir jāpiešķir lielāks regulārs atbalsts NVO iniciatīvām, kuras ir vērstas uz iecietības veicināšanu, tostarp izglītojošiem pasākumiem un iniciatīvām naida runas ierobežošanai internetā un ārpus tā.
- Kopš DPA ieviešanas ziņošana par naida runu ir kļuvusi detalizētāka, taču parastam lietotājam tā ir pārāk sarežģīta. Jaunā ES nelegālā satura ziņošanas funkcija prasa profesionālas zināšanas, tostarp krimināllikuma pantu identificēšanu, un ietver neskaidrus elementus, piemēram, elektronisko parakstu, kas lietotāju var atturēt no ziņošanas. Platformas – īpaši *Meta*, *TikTok*, *YouTube* un *X* – arī vizuāli nepietiekami nošķir parasto ziņošanas pogu no jaunā rīka. Monitoringa dati to apstiprina: pārejas periodā aptuveni 45% gadījumu saturs, ko parastā poga neatpazīna kā pārkāpumu, tika ierobežots vai dzēsts tikai pēc atkārtotas ziņošanas ar ES nelegālā satura funkciju.
- Lai situāciju uzlabotu, sociālo tīklu platformām būtu jāvienkāršo anketas, piedāvājot skaidrus izvēles variantus ar iespējamiem pārkāptajiem pantiem, kā arī jāievieš lietotāju instruēšanas vai automātiskās novirzīšanas rīki. Šādas izmaiņas uzlabotu pieejamību un mazinātu šķēršļus ziņošanai.
- Lai situāciju uzlabotu, pēc ziņojuma saņemšanas ziņu portālam būtu jāsniedz atgriezeniskā saite uz ziņoto saturu, piemēram, ar paziņojumu reģistrētā profilā vai ar vēstuli uz reģistrēto e-pasta adresi.